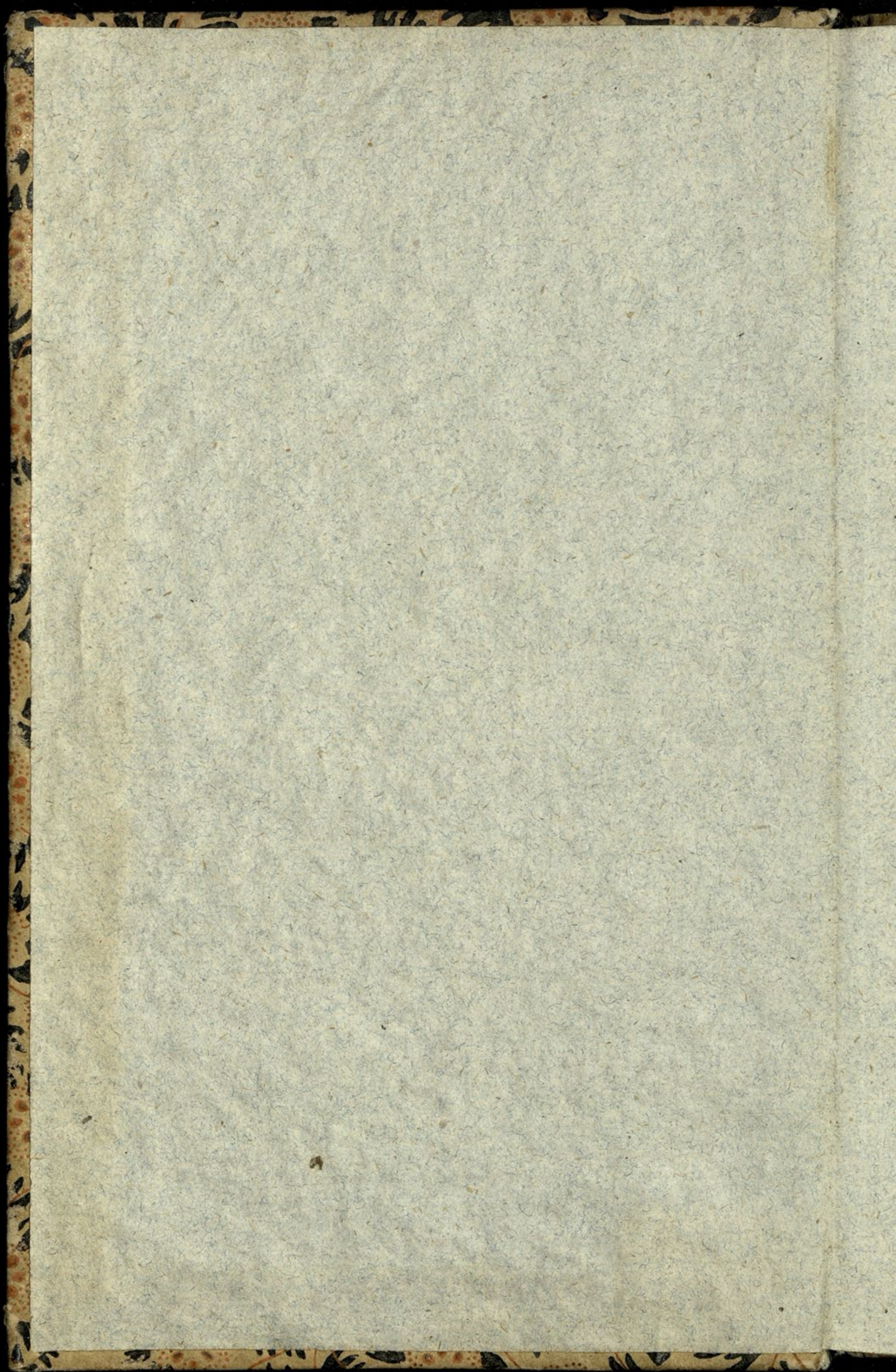

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

82010

A B C
K N I ' S I C Z A
N A

N Á R O D N I
S O U L
H A S Z E K.

A B C
K Ö N Y V E T S K E
A'
N E M Z E T I
I S K O L Á K N A K
H A S Z N O K R A.

Cum speciali Priv. Sac. Cæs. Reg. Apost. Majest.

Nezvezana valá 6. krájczarov.

V-B Ů D I N I,

Stampana z-kralefszkimi visnye Soule píszkmi.

82010 M

82010

I.

Szlovenszke dróvne litere:

Magyar apró betűk:

a b c d e f g h i j k l m

Szlovenszke velike litere:

Magyar öreg betűk:

A B C D E F G H I J K L M

Szlovenszke rekoucse litere:

Magyar folyó betűk:

a b c d e f g h i j k l m

A B C D E F G H I J K L M

Szlovenszke zrokouř písane litere:

Magyar kézírás betűk:

a b c d e f g
A B C D E F G
o p q r s t u
O P Q R S T U

á é í ó ú ő ű

IN=3947 11907

§.

n o p q r f s t u v w x y z.

N O P Q R S T U V W X Y Z.

n o p q r f s t u v w x y z.

N O P Q R S T U V W X Y Z.

h i j k l m n

H I J K L M N

v w x y z

V W X Y Z

a e i o u ö ü

II. §.

I.

Ba	be	bi	bo	bu	bö	bü
Bá	bí	bé	bó	bú	bö	bü
Csá	csí	cse	cso	csü	csö	csu
Czá	czo	czí	cze	czü	czu	czö
Dá	dö	dí	de	du	dü	do
Fo	fü	fe	fi	fa	fu	fö
Ge	ga	gu	go	gü	gi	gö
Gyi	gyo	gya	gyö	gyu	gye	gyü
Ha	he	hu	ho	hü	hi	hő
Ja	jö	je	jü	ji	ju	jo
Kö	ke	ki	ko	kü	ka	ku
Lü	la	lő	li	lu	le	lo
Mu	ma	mi	me	mö	mo	mü
No	ne	nő	na	nü	ni	nu
Nya	nyö	nye	nyü	nyu	nyi	nyo
Pi	pa	pe	pu	pö	po	pü
Ra	ro	re	rö	ru	rü	ri
So	sa	su	se	sö	si	sü
'Si	'su	'so	'se	'sü	'sa	'sö
Sza	fzö	fze	fzo	fzi	fzü	fzu
Tu	ti	tü	to	te	tö	ta
Ve	va	vö	vi	vü	vu	vo
Zu	ze	zi	zö	za	zo	zü
Z-da	z-de	z-di	z-do	z-du	z-dö	z-dü

2.

Ab	ud	ak	om	ed	am	ig
Ocs	ji	ut	ek	ob	in	ol
Ad	es	id	et	ofz	on	iz
Od	ik	vö	ka	gi	vü	po
El	ar	ev	oz	ap	vo	za
Al	od	iv	ifz	pét	nou	gao
An	ov	zde	pla	pri	ta	pro

Raz	rod	ja	ro	tam	spò	sto
Té	ren	tü	zet	rak	zda	zgo
Bar	bor	becs	boj ^{3.}	brs	bob	bit
Daj	dén	dár	ded	din	dno	dvá
Gáj	gde	grm	gron	grk	híp	jaj
Ják	jüg	kaj	küp	lá's	lén	lük
Léd	lüg	lój	mak	méd	máz	med
Nej	na's	nit	nofs	pek	pod	pop
Rab	rob	rép	roj	réd	ráj	sev
Sto	'sér	'sár	tát	tih	ték	tak
Tok	vrh	vod	vid	vüfs	zer	zid

4.

Bla	bri	bra	dro	drü	drá
Fla	fre	glo	gne	gra	grü
Jar	jop	kre	min	nar	obs
Pla	pri	pse	pro	sáj	fou
Spo	'sma	trá	tka	tye	vod

5.

Abs	ald	ber	dár	ind	tam
Tou	vam	fztoj	moj	tak	voj
Kaj	mám	nyim	dam	fzvoj	roj

6.

Brat	brejg	broud	brüsz	brács	boufz
Czár	czejv	csrv	czvek	csin	czio
Dvej	droug	dlak	gláfz	gnój	glád
Grob	grünt	grof	gnüsz	harcz	hlád
Gej's	kíncs	kejp	kony	kmet	kri's
Krív	kout	krüh	loug	mou's	mejh
Mlád	moucs	mrák	mrafz	noucs	noufz
Pacs	poszt	plüg	plout	prag	rejcs
Roug	rust	fcsét	fcsáp	'smah	'snyecz
Szád	fzecs	fzir	fzkrb	fzin	fzlab
Szneig	fznop	fzlejd	fzmét	fzmrád	fzráb
Vrcs	vlát	vrács	vecs	vrág	zlát

7.

Bruncz	czvejt	droufzt	goufzt	grozd	pleijh
Grif	srajf	strucz	prout	dnefz	'sleib

8.

Ba	bar	brv	bars	brejh	brejszt
Csá	cziv	czeip	csáfz	csífst	cséfst
Da	dar	drv	dlán	dvor	düjh
Go	gon	grod	goufz	ha	haj
Ja	ják	jafz	le	len	lücs
Ma	mér	mlin	na	nücz	norcz
Pa	prt	pefz	prout	plüfzk	prófzk
Ra	rad	rejz	va	véz	vláfz

III. §.

1.

Be-den	Bi-ás	bi-vel	be-dák
Bu-ha	ha-ba	bi-bor	bü-kev
De-kla	di-ák	Ej-va	er-ja
Fi-ga	Fa-ra	fo-tiv	fö-ra
Ga-ber	go-ba	gni-da	gr-lo
Hi-'sa	ho-blics	hü-ta	hou-ba
I-gla	I-van	ka-csa	kü-har
Le-to	lo-pár	lat-ta	lü-nek
Me-la	mö-ra	mle-ka	mlej-ko
Nou-ga	no-hét	pü-ta	pu-ra
Si-on	se-ga	So-pron	'su-na

2.

Á-dam	bo-decz	cso-ba	cze-pics
Dá-vid	E-nok	Fe-rencz	go-ra
Ha-la	Jó-'sef	kü-re	ko-fza
La-da	mo-'snya	ná-glo	o-csa
Pa-veo	po-lé	sö-men	'sá-la
Te-le	vá-ge	vö-ra	zi-dár

3.

Baf-sa
Flak-ka
Sum-ma

plaf-sen
Kaf-sa
din-nya

pef-'secz
pref-sa
fztraf-sen.

4.

Bol-ván
Cse-fzne
Doj-ka
Mlí-nar
Pse-no
Cslo-vik
'Sve-plo
Szko-pecz

bé-dra
Fel-csar
jou-sa
Fla-ster
Szpi-cza
mra-vla
kocz-ka
ple-ve

pro-rok
fzou-fzid
kni-ga
vnü-csa
mre-na
bár-ka
pör-gar
vü-jecz.

IV. §.

1.

A-po-ftol
Bo-gá-tecz
Di-voj-ka
Far-bi-lo
Gi-bi-cza
Ne-bé-fza
Czi-di-lo
Ge-ri-cza
Dá-ni-el

E-li-ás
hü-ti-cza
ja-go-da
ki-la-vecz
La-lo-ka
Ma-tí-cza
ná-ro-csa
o-pi-cza
de-ní-cza

ra-vni-cza
fzto-li-cza
te-ti-cza
te-li-cza
vü-pa-nye
mla-di-ka
vi-o-la
za-csé-tek
ma-mi-cza

2.

Ví-no-pí-vecz
Ri-bo-je-decz
Ze-mlo-me-recz
Kni-go-pí-fzecz

hvá-lo-dá-vecz
hü-do-'sel-nik
mr-fzko-del-nik
krí-vo-tr-'secz

me-nye-lejt-ní
vno-go-krát
dá-vno-krí-vecz
glá-vno-krí-vecz

3.

A-re-ftvo
Fri-ga-nye
Ne-mi-cza
Sze-dei-nye

ba-ja-nye
jou-ka-nye
o-kou-li
mi-slej-nye

cse-lü fzti
gr-mlajn-cza
prí-da-vek
flí-fza-nye

4.

Pe-ésé-nya	ne-kejp-no	pre-fzta-no
Ne-fzlá-no	fzkr-blí-vo	ne-zre-lo
Zgü-bí-csek	ne-zná-no	v-Ba-ná-ti

5.

Ne-pre-fzta-nò fze do-bra vcsi.	
Ha baj fze vfze-ga hü-do-ga.	
Pred Bou-gom je ni-kaj nej za-kri-to.	
Ni-gdár ne la-'si-mo.	
Po-ko-ren boj-di tvo-jim ro-di-te-lom.	
Pa-zi na tvo-je-ga vu-csi-te-la.	
Od dné-va do dné-va fze vecs vcsi.	
Drej-mle fze m'i	Sou-snya-nye
Hvá-lim fze	Tre-pe-ta-nye
Na-fzr-se-ni fzam	Dr-ge-ta-nye
Sztrej-mlem	Eu-ro-pa
Szpo-zná-vam	Á-'sí-a
Ve-ru-fztü-jem	A-fri-ka
Zdi-há-vam	A-me-ri-ka
Na-pu-nyá-vam	Spa-nyor-fzka
Zvr-sá-vam	Fran-czú-ska
O-gri-zá-vam	Bran-de-bur-fzka
Pre-po-rá-csa-nye	An-gli-án-fzka
Vo-jü-va-nye	Szi-czi-li-án-fzka
Po-gla-vár-fztvo	Vo-gr-fzka
Ne-mi-ro-vnofzt	Kra-le-vcsi-na
Ne-fzrecs-nò	Rim-fzko
Ne-zdra-vo	Mo-sko-vi-tán-fzko
No-rü-va-nye	Tör-fzko
Pri-fzpo-do blej-nye	Per-'si-án-fzko
Mr-mra-nye	Cza-fzar-fztvo.

II. §.

I.

Ba	be	bi	bo	bu	bö	bü
Bá	bí	bé	bó	bú	bö	bü
Coko	citzi	caka	cuku	cetze	—	—
Da	do	di	de	du	dö	dü
Fo	fü	fi	fö	fa	fu	fe
Ge	ga	gu	go	gü	gi	gö
Gyi	gyo	gya	gyö	gyu	gye	gyü
Ha	he	hu	ho	hü	hi	hö
Ja	jö	je	jü	ji	ju	jo
Kö	ke	ki	ko	kü	ka	ku
Lü	la	lö	li	lu	le	lo
Ly	lyö	lya	lyu	lyo	lyü	lyi
Mu	ma	mi	me	mö	mo	mü
No	ne	nö	na	nü	ni	nu
Nya	nyö	nye	nyü	nyu	nyi	nyo
Pi	pa	pe	pu	po	pö	pü
Ra	ro	re	rö	ru	rü	ri
So	sa	su	se	sö	si	sü
Sza	fze	fzö	fzi	fzo	fzü	fzu
Tu	ti	tü	to	te	tö	ta
Tya	tyo	tyi	tyü	tya	tyu	työ
Tso	tso	tse	tsu	tsi	tsü	tsö
Tza	tzi	tzü	tzo	tze	tzö	tzü
Ve	va	vö	vi	vü	vu	vo
Zu	ze	zi	zö	za	zo	zü
Zsi	zsu	zsö	zse	zsü	zsa	zso

2.

Ab	ud	ak	öm	öz	ed	ám
Ots	ij	út	ék	öb	in	öl
At	es	ád	öt	öfz	ón	íz
Ön	il	ök	ol	éfz	ág	öt
El	ár	ép	ös	úfz	am	út
			A 5			Al

4.

Pe-csé-nya	ne-kejp-no	pre-fzta-no
Ne-fzlá-no	fzkr-blí-vo	ne-zre-lo
Zgü-bí-csek	ne-zná-no	v-Ba-ná-ti

5.

Ne-pre-fzta-nò fze do-bra vcsi.	
Ha baj fze vfze-ga hü-do-ga.	
Pred Bou-gom je ni-kaj nej za-kri-to.	
Ni-gdár ne la-'si-mo.	
Po-ko-ren boj-di tvo-jim ro-di-te-lom.	
Pa-zi na tvo-je-ga vu-csi-te-la.	
Od dné-va do dné-va fze vecs vcsi.	
Drej-mle fze m'i	Sou-snya-nye
Hvá-lim fze	Tre-pe-ta-nye
Na-fzr-se-ni fzam	Dr-ge-ta-nye
Sztrej-mlem	Eu-ro-pa
Szpo-zná-vam	Á-'sí-a
Ve-ru-fztü-jem	A-fri-ka
Zdi-há-vam	A-me-ri-ka
Na-pu-nyá-vam	Spa-nyor-fzka
Zvr-sá-vam	Fran-czú-ska
O-gri-zá-vam	Bran-de-bur-fzka
Pre-po-rá-csa-nye	An-gli-án-fzka
Vo-jü-va-nye	Szi-czi-li-án-fzka
Po-gla-vár-fztvo	Vo-gr-fzka
Ne-mi-ro-vnofzt	Kra-le-vcsi-na
Ne-fzrecs-nò	Rim-fzko
Ne-zdra-vo	Mo-sko-vi-tán-fzko
No-rü-va-nye	Tör-fzko
Pri-fzpo-do blej-nye	Per-'si-án-fzko
Mr-mra-nye	Cza-fzar-fztvo.

II. §.

I.

Ba	be	bi	bo	bu	bö	bü
Bá	bí	bé	bó	bú	bö	bü
Coko	citzi	caka	cuku	cetze	—	—
Da	do	di	de	du	dö	dü
Fo	fü	fi	fö	fa	fu	fe
Ge	ga	gu	go	gü	gi	gö
Gyi	gyo	gya	gyö	gyu	gye	gyü
Ha	he	hu	ho	hü	hi	hö
Ja	jö	je	jü	ji	ju	jo
Kö	ke	ki	ko	kü	ka	ku
Lü	la	lö	li	lu	le	lo
Ly	lyö	lya	lyu	lyo	lyü	lyi
Mu	ma	mi	me	mö	mo	mü
No	ne	nö	na	nü	ni	nu
Nya	nyö	nye	nyü	nyu	nyi	nyo
Pi	pa	pe	pu	po	pö	pü
Ra	ro	re	rö	ru	rü	ri
So	sa	su	se	sö	si	sü
Sza	fze	fzö	fzi	fzo	fzü	fzu
Tu	ti	tü	to	te	tö	ta
Tya	tyo	tyi	tyü	tya	tyu	työ
Tso	tza	tse	tsu	tsi	tsü	tsö
Tza	tzi	tzü	tzo	tze	tzö	tzü
Ve	va	vö	vi	vü	vu	vo
Zu	ze	zi	zö	za	zo	zü
Zsi	zsu	zsö	zse	zsü	zsa	zso

2.

Ab	ud	ak	öm	öz	ed	ám
Ots	ij	út	ék	öb	in	öl
At	es	ád	öt	öfz	ón	íz
Ön	il	ök	ol	éfz	ág	öt
El	ár	ép	ös	úfz	am	út

Al	id	ev	ofz	ét	em	et
Ik	fy	él	üd	és	új	eb
An	if	any	ot	ág	asz	ig
Un	egy	öv	úgy	ül	ég	üt
Om	áts	én	ás	öt	ok	ít
Az	iny	ágy	en	ét	ek	ün
3.						
Bab	bot	bér	bús	dob	dús	dél
Fal	fog	fül	gaz	gém	gyik	gőz
Híd	húr	had	hely	jel	jég	jász
Kád	köd	kép	kas	láb	len	lyuk
Mák	méz	moly	nád	nép	nyak	nyüg
Pad	per	pók	rab	rét	rúd	rák
Sas	feb	sír	szem	szim	szősz	szük
Tag	téj	tör	tok	tyuk	tsa	tsík
Tzél	vám	vég	vad	vig	xer	xes
Zaj	zúz	zab	zseb	zsib	zsúp	zsák
4.						
Bda	bla	bra	chri	cla	cra	
Cne	eta	ctra	dro	flo	fre	
Gna	gre	gva	pha	pla	pro	
Psa	pti	phti	qui	sci	fcho	
Sma	spe	sphoe	sta	stru	tra	
5.						
Abs	áld	ért	ölt	int	olt	
Ing	agg	azt	árt	unt	önt	
Enyv	üst	értz	áll	ölyv	ángy	
Olly	ott	est	írt	itt	ejt	
6.						
Bólt	bors	bárd	domb	föld	füst	
Gond	görts	gyöngy	hant	hang	hartz	
Jobb	járt	jött	kints	könyv	kults	
Lántz	lifzt	lomb	mind	most	mert	
Nedv	nyárs	nyóltz	póltz	pánt	pénz	
Rest	rőjt	rántz	ring	szarv	szárny	
					Talp	

Talp	társ	tsont	tsepp	tsenk	tzomb
Vont	vers	vélt	vaks	zöld	zsóld

7.

Frígy	prém	glét	prés	grázd	pléh
Grif	sróf	spék	strutz	drintz	prut

8.

Ba	bar	bars	barsd	bonts	bontsd
Da	dar	darv	dönt	dönts	döntsd
Fa	faj	fajt	félt	félts	féltsd
Go	gon	gond	györ	györgy	gyújts
Ha	haj	hajt	hajts	hajtsd	hütsd
Ja	jár	járt	ka	kar	kard
Le	len	lent	láng	lant	lántz
Ma	mar	marj	mos	most	menyj
Nye	nyer	nyers	nyerfz	nints	nyomfz
Pe	per	pert	pénz	peng	ponty
Ra	raj	rajt	ránt	ránts	rántsd
Si	fir	sírt	só	sóz	sózd
Sza	szán	szánt	szánfz	szánts	szántsd
Ta	tár	tárgy	tart	tarts	tartsd
Ve	ver	verj	zen	zeng	zengj

III. §.

I.

Bi-ás	bi-al	di-ó	de-ák
Fi-ú	fa-i	fi-ók	fú-ás
Bu-ár	hé-ás	hi-úz	ku-asz
Jo-áb	le-ány	ma-i	mi-att
Nó-é	pa-ís	pi-azt	ri-aszt
Si-on	fu-artz	hi-ú	vi-asz
Mi-énk	li-u	pi-om	ti-éd

2.

Ajak	á-gyú	ba-goly	bá-nat
Da-rab	do-rog	e-béd	e-rő
Fa-lat	fű-rés	ga-lamb	győ-kér

Ha

Ha-lom	ho-mok	i-nás	i-tal
Já-ron	ju-har	ke-mény	kö-vet
Lá-da	lu-gas	ma-dár	me-ző
Né-ma	nye-reg	o-laj	ő-köl
Pa-lánk	pi-pats	ra-gya	ró-ka
Ső-vény	sá-tor	sza-káts	szü-ret
Ta-náts	te-ve	tsa-ta	tzi-pó
Ú-fzó	út-fza	ve-se	vö-dör
Zá-log	zú-gás	zsi-dó	zsi-neg
Drá-va	drá-ga	dri-da	dra-bant
Fri-gyes	gro-nát	pré-da	kré-ta
Klá-ra	pró-ba	pri-bék	prü-tsök
Spa-nyol	stra-sa	trá-gya	tré-bely

Job-bágy	3. med-dő	fag-gat
Fagy-gyú	éj-jel	rok-ka
El-len	ol-lyan	som-ma
In-nét	din-nye	nap-pal
Bor-ral	mos-sad	vesz-fző
Pat-tog	haty-tyú	iz-zad

Bod-nár	4. ked-ves	bod-za
Hagy-ma	fegy-ver	haj-dú
Jaj-gat	haj-lik	daj-ka
Al-kú	El-me	baj-nok
Fej-fze	fej-tet	buk-tat
Fek-tet	ál-dat	pol-gár
Mol-nár	bal-ta	kul-tsár
Pál-tza	bál-vány	poly-va
Em-ber	bom-lás	szom-széd
Gon-dos	gyen-ge	han-gya
Kén-kő	fény-lelt	ön-tött
Len-tse	pin-tze	köny-vek
Rep-des	kap-tza	ár-botz

Dár-da
Bár-ka
Hár-tya
Ár-va
Fös-vény
Fofz-tott

for-gáts
bar-lang
gör-tsös
ér-zek
bot-lott
kotz-ka

bor-jú
er-fzény
or-tza
fes-lett
esz-köz
dézs-ma

5.

A-blak
La-bda
A-pró
Si-klós
Ra-spoly
E-skütt

a-bronts
na-drág
be-gre
ká-plány
i-ftáb
o-ftrom

i-brik
sá-frány
i-kra
gyö-trött
o-ftor
fla-ftrom

IV. §.

I.

Fia-tal
Gé-mi-a
A-ján-dék
Di-é-nes
A-po-ftol
I-dé-zett
Le-o-pard
Pa-i-fos
Men-nye-i
Re-á-jok
Spon-gyi-a
Vi-a-fzos
Er-de-i

á-ga-zat
da-li-ás
e-fze-lös
fi-ó-kos
hé-á-ban
e-gye-nes
e-pe-dek
a-vú-lok
mi-ni-om
ri-a-dok
i-sko-la
u-ra-lom
vi-o-la

í-té-let
vi-a-dal
hé-a-zat
i-de-gen
fú-al-lom
ö-rü-i
ó-ra-i
ö-le-lem
pi-a-tzi
fzkó-fi-om
fi-e-tek
mi-e-ink
bi-a-li

2.

Ag-eb
Por-a-rany
Fürt-a-gyas
Ál-or-tza
Hon-ü-lő

ing-új fék-agy
fzá-ma-dás
föld-e-dény
a-rany-értz
vas-á-ros

nyil-ág
bor-i-vó
hal-e-vő
hám-i-ftráng
kép-í-ró
Ke-

Ke-zes-társ	ízt-a-dó	láb-i-kra
Szél-a-nya	föld-ofz-tó	könyv-á-ros
Kéz-í-rás	len-o-laj	ke-rék-agy
Vak-a-blak	ál-aj-tó	va-dász-eb
Mind-e-gyik	nap-e-set	nyers-erő
Nyúl-ár-nyék	ör-ál-ás	réz-ön-tő
Sir-á-só	ál-tal-út	júh-a-kol
Sze-kér-út	Nagy-i-da	Gazd-afz-fzony
Sza-bad-út	vad-al-ma	víz-ö-zön
Há-lát-a-dó	go-nofz-a-ka-ró	
Ke-refzt-a-tya	ke-refzt-a-nya	
Bal-e-ve-ző	fe-lyem-e-refz-tő	
Te-jes-é-tek	fér-ges-é-tek	
Szár-nyas-e-gér	ofz-lop-ön-tő	
Lúd-a-pró-lék	bál-vány-i-má-dó	
Le-vél-a-rany	mi-ves-em-ber	
U-tól-é-tek	fok-i-ha-tó	
Szál-lás-a-dó	mész-é-ge-tő	

3.

El-á-múlt	fel-a-dás	leg-al-só
Meg-a-ízalt	lég-ot-tan	kinn-ü-lő
Verd-ál-tal	vedd-e-lő	írd-u-tánn
Ülj-e-lől	állj-el-lent	ol-tsad-el
Ál-tal-á-sott	tá-vúl-e-sett	
E-gyütt-ü-lünk	e-löbb-ü-zöm	
El-lent-ál-lok	e-lől-é-rő	
Fel-ál-do-zom	kör-nyúl-ár-kö-lom	

4.

Sü-te-mény	al-kot-mány	vá-sott-ság
Ve-fzett-ség	kép-te-len	só-ta-lan
E-ret-len	tu-dat-lan	na-pon-ként
Az-e-lőtt	ez-u-tánn	az-a-latt
Bá-nat-ban	tu-dós-tól	kö-ve-kről
Ü-szög-nél	köny-ve-dre	ér-tem-is

Mind-ún-ta-lan jót ta-núl-gafs.
 O-jad ma-gad' min-den rofz-tól.
 I-sten-nél nints sem-mi el-rejt-ve.
 So-ha nem kel-le-ne ha-zud-nunk.
 En-ge-del-mes-kedj fzü-lé-id-nek.
 Fi-gyel-mezz ta-ni-tó-i-dra.
 Nap-ról nap-ra töb-bet ta-núlj.

Ál-mo-do-zom	bűn-tet-len-ség
Di-tse-ke-dem	e-gész-ség-te-len
Bor-za-do-zok	faj-dal-mat-lan-ság
Dö-hös-kö-dés	baj-no-kos-ko-dás
Ed-de-ge-lem	efz-te-len-ke-del
Fo-lya-mo-dás	ha-fon-lít-ha-tó
Ha-da-ko-zás	gyö-ze-del-mes-ség
Gyá-mo-lí-tó	gyö-nyör-köd-te-tő
E-le-gyes-leg	fe-je-de-lem-ség
Há-nya-ko-dás	i-de-ge-ní-lés
Ját-fzo-do-zom	in-dú-la-tó-f-ság
Ke-gyel-me-sen	ir-gal-mas-ko-dom
Lán-go-do-zó	mo-fto-hál-ko-dó
Lo-bog-ta-tom	kér-dez-de-ge-lem
Mu-lan-dó-ság	nyug-ha-tat-lan-ság
Pél-dá-ló-zom	ne-vez-de-ge-lem
Ó-lál-ko-dó	zö-rög-dö-gö-lés
Rá-gal-ma-zó	pa-na-fzol-ko-dás
Zú-go-ló-dás	szá-ka-dat-la-núl
Ve-re-bets-ke	pár-tol-ko-dó
Té-ve-lye-dő	tö-kél-let-len-ség
Rej-te-ge-tés	re-pe-dez-te-tés
Sa-nyar-ga-tó	vesz-teg-le-te-sen
Ta-pafz-ta-lom	fze-ren-tsét-le-nül.

V. §.

KRÁTKI NÁVUK.

Bój fze Bo-gá, do-bro csí-ni, ni-ko-ga fze
ne pre-fztras-si.

Vtrá-glofzt je vízá-ke hü-dou-be zá-csé-tek.

Po de-li je fzlat-ki po-csi-nek.

La-go-je pél-de po-kva-rí-jo do-bre já-ko-fzti.

Kí do-fzta gu-csí, a-li do-fzta zná, a-li do-fzta
la-'se.

Kí po-'sa-lü-je fzvo-jo hü-dou-bo, lejh-kò do-bí
od-pü-scse-nyé.

Ne gú-csi o-no, ka do-brò ne-vejs.

Ne fzpre-vej fze, csi fzi fzre-csen.

Vu ne-fzre-csi v-dvoj nofzt ne fzpa-dni.

Ni-kaj ne o-be-csaj, ka ne-mo-res zdr-'sa-ti.

Vtra-glí-vi cslo-vik je vízejm odören.

Kí drü-ge scsé ka-ni-ti na vék-se fze fzam
vka-ni.

Naj cslo-vik hü-do z-hü-dim ne plá-csa.

Ka ra-di csí-ní-mo ne fzpá-dne nam 'smet-nò.

Szi-ro-mák cslo-ve-ka na-ká-nya-nye do-ber
Boug ra-vna.

Kí fze e-dnouk vu lá-'si za-po-pá-dne ne-ga
nye-mi vör-va-nya.

Hü-do-del-ni-ka nej fza-mó do-bri, ne-go i la-
go-ji lid-jé za-me-tá-va-jo.

Boug-se-je od kin-csa do-bro zdráv-je, i do-ber
'sí-tek vecs va-lá od mo-drou-fzti.

Ka ne mo-res pre-obr-nou-ti, o-no mi-ro-vnò
pre-tr-pi.

V. §.

RÖVID OKTATÁSOK.

Fél-jed az I-stent, jót tse-le-kedj, fen-ki-től
fe tarts.

A' rest-ség min-den go-nosz-ság-nak kez-de-te.
Mun-ka u-tánn é-des a' nyu-go-da-lom.

Rosz pél-dák meg vesz-te-ge-tik a' jó er-köl-
tsö-ke-t.

A' ki so-kat be-széll, vagy so-kat tud, vagy
so-kat ha-zud.

A' ki bán-ko-dik vét-kén, kön-nyen nyer en-
ge-del-met.

Ne szólj ar-ról, a' mit jól nem tudsz.

El-ne bízd ma-gad', ha sze-ren-tsés vagy.

Sze-ren-tsét-len-sé-ged-ben két-ség-be ne es.

Sem-mit sem í-gérj, a' mi-nek u-ra nem le-hetíz.

A' rest em-ber min-de-nek e-lőtt u-tá-la-tos.

A' ki má-so-kat tsal-ni a-kar, töb-bi-re ma-ga
tsa-lat-ta-tik-meg.

Nem kell rosz-fzat rosz-fzal fi-zet-ni.

A' mit ö-rö-mest té-fzünk, nem e-fik ne-he-
zünk-re.

Sze-gény em-ber szán-dék-ját ból-dog I-sten
bír-ja.

A' kit egy-szer ha-zug-sá-gon ér-tek, el-vesz-
ti hi-te-lét.

A' go-nosz-té-vőt nem tsak a' jám-bor em-be-
rek, ha-nem a' rosz-fzak-is meg-vetik.

Jobb kints-nél a' jó e-géf-ség, és a' jó er-költs
töb-bet ér a' ta-núlt-ság-nál.

A' mit meg-nem má-sol-hatíz, azt bé-ke-sé-
ge-sen el-tűr-jed.

Kí z-mr-mra-nyem o-prá-vla o-no, ka mo-re
csi-ni-ti, on fzám fze-bi po-'sme-tí fzvoj
'sí-tek.

Po cslo-vej-fztvi fze ni-fcse ne zban-tü-je,
gro-bi-án-fztvo pa o-dör-nofzt po-bü-dí.

Ne mo-re vfzá-ki cslo-vik lej-po-ga gvan-ta
me-ti, a-li pre-mo-re vfzá-ki fznáj-'snò
fze dr-'sa-ti.

Nej fa-lin-ge, ne-go do-bre já-ko-fzti lü-dih
po-trejb-no je na-fzle-dü-va-ti.

Kí fze nad fzre-csov fzvo-je-ga blí-'snye-ga
raz-dre-fze-lí, la-go-je fze-czé ká-'se.

Kí fze vu fzvo-joj mla-do-fzti ne vcsí, ob-
jou-cse o-no vu fzta-ro-fzti.

Kí drü-go-mi ja-mo ko-pa, fzám v-nyou fzpá-
dne.

Ne po-ná-gli fze vu fzoud-bi, do-kecs du-go-
vá-nya do-brò ne po-fzljh-nes, i pod-la-
fzi, dó-kecs fze drü-gi vö zgu-csí-jo.

VI. §.

Ní-ki poj-bár, kí je na e-dnoj fi-bi ge-zdo,
ono je ne-pre-fzta-nò fcsu-kao, naj bi fze
z-me-fzta ge-no-la: a-li o-na fze je nej ge-
no-la, da fze je te poj-bár fzám nej ge-no.
Drü-gi cse-dnej-fi poj-bár prá-vi nye-mi: ka
ga on hi-trò zmo-re. Si-bo je vzéo, i to-mi
poj-bá-ri je pod no-gé vcse-fzno. Té je na
tou zá-csao bej-'sa-ti, i bej-'sao je 's-nyim
na-vküp i nye-gov kony.

Vno-go-krát, drá-go mo-je dej-te, tvo-je
la-go-je na-prej-i-dej-nye, fte-ro vu vcse-nyej
csi-nís,

A' ki zu-gó-ló-dáf-sal vég-zi azt, a' mit ten-
nie kell, ma-ga te-fzi ter-he-feb-bé é-le-
tét.

Em-ber-ség ál-tal fen-ki sem sér-tő-dik - meg,
a' go-rom-ba-ság pe-dig gyü-löl-sé-get tá-
maízt.

Nem le-het min-den em-ber tzi-fra-ru-hás, de
a' tsi-nof-ság min-de-nik-től ki-te-lik.

Nem a' fo-gyat-ko-zá-so-kat, ha-nem a' jó er-
köl-tsö-ket kell az em-be-rek-ben kö-
vet-ni.

A' ki fe-le-ba-rát-ja' fze-ren-tsé-jén meg-fzo-
mo-ro-dik, rosz fzi-vet mu-tat.

A' ki i-fi-ú-sá-gá-ban nem ta-núl, meg-fi-rat-ja
azt vén-sé-gé-ben.

A' ki más-nak ver-met ás, ma-ga e-fik be-lé.
Ne hir-te-len-kedj í-té-le-ted-del, míg a' dol-
got jól meg-nem hal-lod, és várd-meg,
míg má-sok ki-be-fzél-lik ma-go-kat.

VI. §.

Egy gyer-mek, a' ki egy vesz-szön lo-va-
golt, azt szün-te-len ver-te, hogy ki in-dúl-na
he-lyé-ből: de az meg-nem in-dúlt, mi-vel
ma-ga a' gyer-mek meg-nem in-dúlt. Más
o-ko-fabb gyer-mek meg-fzól-lí-tá: hogy ő
ha-mar el-fe-gí-ti. Vesz-szöt vett, és a' gyer-
mek-nek lá-ba a-lá tsa-pott. Ez er-re meg-
fu-ta-mo-da, 's meg-fu-ta-mo-dott vé-le e-gyütt
lo-va-is.

Sok-fzor, é-des gyer-me-kem, rosz e-lő-
me-ne-te-le-det, mel-lyet ta-nú-lá-sod-ban te-
B 2 fzel,

esi-nis, zvün fze-be na koj drü-go fcsés obr-nou-ti: ali fza-mou fzi zrok. Pa-fcsi fze li fza-mou da-le prid-ti po tvo-jem flí-fza-nyi, tak ta-le prí-de i tvoj rá-zum.

Le-o-pold je lo-vio e-den-krát vu o-grá-czi me-tü-la. Gda je po-vfzéd za nyim dr-kao, i pred fze je nej glé-dao, fzpa-dno je med-tejm-to-ga vu e-dno ja-mo. Tá je prí-sao nye-gov Vu-cfi-teo, i po-ká-zao je nye-mi, da kí já-ko z-ve-li-kim 'se-lej-nyem lo-ví za kák-fim du-go-vá-nyem, i na-prej ne glé-da, rejt-kò do-bí, ka í-scse, i lejh-kò vu ne-fzre-cso fzpá-dne.

Nej-li fzam jafz za-do-fzta ve-li-ki? pra-vo-je La-jos, kak je fztáo vi-fzi-kò na e-dnoj lefz-fi-czi. Nye-gov brat je knye-mi krí-csao: a-li nej fzi fzpa-me-ten; ár csi fze li e-den klin fzte-re, ta-ki bós na ze-mli le-'sao. Ko-maj je tou vö po-ve-dao, i tak fze je pri-pe-tilo. Do-li je fzpa-dno La-jos, vda-ro fze je na lí-czi, i ro-ké fzi je ran-no.

E-den-krát fzi je Au-gu-fztus ve-li-ko bra-dou na-pra-vo fza-ja-mi. Tak je ftí-mao, da fze ga vfza de-cza bo-de bo-já-la. A-li kak je 's-nyouv go-ri zvé-za-nov na-prej prí-sao, gla-fzni ve-li-ki fzmejh je po-fzta-no, i on fzi je pri de-czi fpot fzpra-vo me-fzto to-ga, ka bí jo po-fztraf-so.

Csi-gli fzmó mí e-scse de-cza, nej nám tr-bej dö-nok na fze ták-se-ga kej-pa go-ri vzé-ti, fte-ri fze nám ne-pri-fztá-ja. Po cse-dnou-fzti, i do-broj já-ko-fzti mo-re pre-vzé-ti cslo-vik prí-fzta-rofzt: nej pa po tü-hoj brá-ši, i drü-gi ták-si de-cse-rí-aj.

fzel, ma-ga-don kí-vül más-ra va-la-mi-re a-ka-rod há-rí-ta-ni: de ma-gad vagy az o-ka. Lépj tsak ma-gad to-vább i-gye-ke-ze-ted-ben, úgy majd to-vább ha-lad ér-tel-med-is.

Le-o-pold kap-do-zot egy-kor a' kert-ben, egy lep-ké-hez. Mi-dön min-de-nü-vé u-tán-na fu-tos, 's ma-ga e-le-i-be nem vi-gyáz, bé-e-sék az a-latt egy gö-dör-be. O-da jö-ve ta-ní-tó-ja, és meg-mu-ta-tá né-ki-e, hogy a' ki i-gen nagy vá-gya-ko-dáf-fal kap-dos va-la-mi do-log u-tánn, és nin-tsen e-lő-re-lá-tó gond-ja, rit-kán nye-ri-el, a' mit ke-res, és kön-nyen e-fik kár-val-lás-ba.

Nem va-gyok-é e-lég nagy? mon-da La-jos, a' mint áll va-la ma-ga-san egy Laj-tor-ján. An-nak test-vé-re hoz-zá ki-ált: de nem vagy o-kos; mert ha tsak egy laj-tor-ja-fog meg-tö-rik, a-zon-nal a' föl-dön fek-szel. A-lég mon-dá-ki ezt, 's-u-gyan úgy-is tör-tént. Le e-set La-jos, meg-ü-töt-te or-tzá-ját, és ke-ze-it meg-fe-be-fi-tet-te.

Egy-kor Au-gu-sztus nagy fza-kált tsi-nált ma-gá-nak ko-rom-ból. Azt vél-te, hogy minden gyer-mek fél-ni fog tő-le. De a' mint az-zal fel-kö-tet-ve e-lő-jön va-la, han-gos nagy ka-tza-gás tá-ma-da, és a-zok-nak tsúf-jok lön a' he-lyett, hogy i-jesz-tő-jök le-gyen.

Ha fzin-tén gyer-me-kek va-gyunk-is, nem kell még-is ma-gunk-ra olly ké-pet fel-ven-nünk, melly min-ket nem il-let. Az o-ko-fság, és jó er-költs ál-tal meg-e-lőz-he-ti az em-ber a' ko-ros-i-döt: nem pe-dig a' ven-dég fza-kál, és más af-fé-le gyer-mek-sé-gek ál-tal.

VII. §.

K R Á T K A Z G O V Á R J A N Y A.

S Z P I T Á V A J O U C S I P O J B Í C S.

Níki pojbícs je pítao eden-krát fzvojo Ma-ter: kama prídem jas, csi bo'm z-váraffa vö-
lou? ona je odgovoríla nyemi: vu vünejsnyi
várufs. I csi z-vünejsnyega váraffa vö-prí-
dem? na polé.

Tou fzi je dáó raztolmácsiti te pojbícs:
pítá pa páli znouvics: i efcse dale kama prí-
dem? i kama teda?

Právila je nyemi Mati: ka od véfzi do
véfzi, od váraffa do váraffa, z-ednoga dr'sánya
v-drügo dr'sánye; i nafzlejdneye k-broudi veli-
koga mourja príde.

Dáo fzi je pripovidávati te pojbícs, ka je
mourje, i drügi táli toga fzvejta.

Mati je nej zamidíla nyemi od toga na
kráczi pripovidávati.

Ober toga je 'selo te pojbícs i tou znati:
csi ja tak bilou vfze na etom fzvejti vfzigdár.
Mati je pa nyemi pokázala, ka fzo od zacset-
ka fzvejta velika premínyávanya bilá, i na
kráczi je pripovidávala nyemi példe od onoga
preminývanya.

Oh drága moja Mati! gori je fzkricsao te
pojbícs, gde fzte fze návcsili vfza eta?

Z-kníg, právi ona, drági moj fzonek!

Z-kníg? odgouvoro je te pojbícs. Dájte
tak hitró meni vfze one knige, vu fteri fzo
táksa popíszana.

VII. §.

RÖVID BESZÉLLGETÉSEK.

A' KÉRDEZDEGELŐ GYERMEK.

Egy gyermek kérde egykor az anyját: hova érek én, ha a' váraszon ki-megyek? E' megfelele nékie: a' hóftádra. És ha a' hóftádon is átal-esem? a' mezöre.

Ezt meg-magyaráztatta magának a' gyermek kérde pedig ismét újra: és ha még tovább hová érek, és hová azután?

Monda az anya: hogy faluról falura, városról városra, egy tartományból más tartományba; és végtére a' nagy tengernek partjára fog érni.

El-mondatta magának a' gyermek, mi legyen a' tenger, és a' világnak egyéb részei.

Az anya el-nem mulatta ő nékie arról egy rövid le-írást nyújtani.

Annak felette kívánta a' gyermek azt-is tudni: ha így volt-e' minden e' világon mindenkor. Az anya pedig meg-mutató nékie, hogy világ kezdetétől fogva nagy változások voltak, és rövid le-írásokat elő-adá a' történeteknek.

O édes anyám! fel-kiálta a' gyermek, hol tanulta mind ezeket?

A' könyvekből, ugy mond; édes fiatskám!

A' könyvekből? felele a' gyermek. Adja tehát hamar nékem mind azokat a' könyveket, mellyekben az effélék írva vagynak.

Ali prvle, právi Mati, znati morés dobro
steti, csi té knige scsés steti, i razmeti.

Oh tak! gori je szkrícsao, na tom bo-
dem z-všzejm mogoucsim flíszom, naj sze
steti navcsim.

I zdr'sao je szvojo rejcs, i li hitró je te-
liko zapopadno, ka sze je 'se z-dobri kníg
szam lejhko vcsio.

P O B ' O S N E J Á K O S Z T I P O J B Í C S.

Te máli Jó'sef, kí je vido vszaki dér, ka
szo nyegovi roditelje vgojdno, i vecsér, pred
jejsztvinov, i za jejsztvinov Bogá molili, pí-
tao je nyé, zakaj bi tou csiníli? odgouvorili
szo nyemi: záto; ár je Boug sztvoiteo, i
zdr'siteo vszáke sztvári. I raztolmassili szo
tou nyemi, na keliko je mogao poprijéti nye-
gov szlab rázum.

Jeli má Boug szkrb i na málo deczo? pí-
tao je on na dale. Vpoutili szo ga popuno-
ma, ka i ona pod nyegovov milosztivnov
obrambov gori razté.

Tak szam ga praj i jaz du'sen lübiti, i
nyemi zahválen biti? ár szte m'e ví drági
moji roditelje tak vcsíli, ka onim moremo
zahválni biti, kí znami dobró csinío: i jaz
szpoznávam tou, ka lübirn vász moje roditele,
da teliko dobra z-menom csiníte, za štera
szam i rad vám zahválen.

Tou rejfszan, odgouvorili szo roditelje, i
od toga bole, da i müdva szamá kajkoli do-
bra tebi prikasüjeva, vsza ona od Bogá vze-
meva,

De előbb, úgy mond, tudnod kell jól olvasni, és érteni akarod.

O tehát! fel - kiálta, azon leszek minden kitelhető igyekezettel, hogy olvasni tanuljak.

Meg-is tartotta szavát, és tsak hamar annyira fel - kapott, hogy már jó könyvekből maga-is tanulhatott.

A' JÁMBOR ERKÖLTSÜ GYERMEK.

A' kis Jósef, látván mindennap, hogy szülei reggel, és este, asztal előtt, és asztal után az Istent imádják, kérde őket, hogy ezt miért tselekednék? Meg-feleltek nékie: mert az Isten teremője, és meg-tartója mindeneknek. Meg-is magyarázták ezt nékie, a' mennyire meg-foghatta gyenge értelme.

Vagyon - é a' kis gyermekekre - is gondja az Istennek? azt kérde tovább. El-hitették véle tellyefséggel, hogy ezek-is annak kegyes oltalma alatt nevednek.

Tehát, úgy mond, tartozom én-is nékie fzeretettel, és háláadással? Mert, édes szüleim engem' úgy tanítottak, hogy azokhoz háláadósággal kell viseltetnünk, a' kik velünk jót tesznek: és én értem-is azt, hogy én szertem szüleimet, hogy annyi sok jóval vagynak hozzám, a' miért-is örömeft vagyok háláadatos.

Igen-is, felelének a' szülék, és annyival-is inkább, hogy mi magunk-is valami jót mutatunk hozzád, mind azt az Istentől veszük, és

meva, i zátó fze moliva nyemi vřzaki dén
vu náini prosnyaj.

Tak, velí nadale te pojbícs, i jasť fzlo-
bodnò profzim kaj od nyega. Oh kak vnou-
ga dugováňa bo'm ga profzo! jeli m'i dá
vřza ona, řtera řcsém meti?

Nej, odgouvoriľi fzo roditelje, ár bo's tí
vnogokrát táksa dugováňa profzo, řtera 'do
tebi lejhkò škodľiva: eřcse i ti odrasceni lid-
jé neznajo vnogo-krát, ka nyim je na hafzek.
Tou fzo nyemi pokázali i vu péľdi. Te poj-
bícs jo je lejhkò zapopadno. Ali pítáo je na-
dale: ka bi tak mogao profziti od Bogá?

Odgouvoriľi fzo nyemi: tí fzlobodnò pro-
fzis od nyega modrouřzt: dobro pamet, i
krřztsánřzke dobre jákofzti. Ka fze pa drůga
dugováňa dofztája, řzamo ono profzi od Bo-
gá, ka t'i na tvoj hafzek řcsé dati.

Touje csinio te máľi Jó'sef, nepřřztanò
fze je za vékse popolnofzti pařcso, i oudne
doudne fze je teliko ponávľao vu modrouřzt,
keliko vu zřáfzt, tak da je potomtoga Bougi
na diko, i řzvojim roditelom na radofzt 'siyeo.

VÉR TŮVAJOUCSI POJBÍCS.

Níki ocsa je dáo 'se ednouk, ře drůgoucs
řzvojim pojbícsom nikeliko grořřouv peřnez,
i dopůřzto je nyim, naj je fzlobodnò trořřijo.

Tiva dvá, csi gli řzta nikaksega pomen-
káňa nej mela, řzta řzi küpüvala za nyé
káksi řzlacsecz, naphala řzta řzi 'saloudecz, i
nyidva mo'snya je prázna ofztánola.

Tiva

azért kérük ötet mindennap könyörgéseinkben.

Tehát, ugy szól tovább a' gyermek, én is kérhetem ötet. Ó ki fok dolgokért fogom ötet kérni! vallyon meg-adja-é mind azokat, a' miket akarok?

Nem, mondának, a' szülék, mert te fokszor olly dolgokat fogsz kérni, a' mellyek nél ed ártalmadra lehetnek: a' meg-lett emberek se tudják fokszor, mi legyen javokra. Ezt meg-mutatták nékie példában-is. Meg-fogá azt a' gyermek könnyen. De kérde tovább: hogy mit kérhet tehát az Istentől?

Meg-felelének nékie: te kérhetsz töle böltseséget, jó élt, és keresztény jó erköltsöket. A' mi pedig a' többi dolgokat illeti, tsak azt kérjed az Istentől, a' mit javadra akar adni.

Ezt tette a' kis Jósef, szüntelen nagyobb tökéletességen iparkodott, és naponkent annyira nevededett böltsesége, a' mennyire maga öregbedett, úgy hogy az-után Istennek ditsőítésére, és szüléinek örömekre élt.

A' GAZDÁLKODÓ GYERMEK.

Egy atya ad vala egyszer-is mászor-is gyermekeinek egynéhány garasokat, és meg-enge-dé, hogy szabadon el-költhessék.

Kettejek, bátor semmi fogyatkozások sem vólt, vettek azon valami tsemegéket, meg-tömék gyomrokat, 's erszények üresen maradt.

Tiva dvá drügiva fzta je pa fizranyüvala fzkrlívò, i v-tom je bilou nyidva veszeljé, ka fzta je cserecz dnéva i dvajszeti-krát prestela.

Szám eden jedíni pojbiés je bio, kí je teliko vküp fzpravo, ka fzi je premogao küpiti na paliczo 'snyouro, orszácske kárte, kni'sicze, i drüga potrejbna dugoványa: ober toga je csáfzi csáfzi z-oni kaj dávaó stéromi fziromáki, ali je fzvojm 'sálnim tiváriffom 'se ednomi, 'se drügomi máli dár prikázao.

Ocsa, kí je fzkrlívò na nyé pazo, stéri je kak troffo fzvoje pejneze, pravo je nyim, gda fzo eden-krát vküp bilí: fzipoznao fzam drága moja decza! ka fzte ví nej vízi dobrò trofsiti vafsi pejnez.

Vüva, stériva fzta vájne pejneze na fzlacsecz vö dalá, ka máta zdaj? vájna nafzládnofzt je vu onom ocsnom megnenyi premi-noula, v-sterom fzta jo obleznola: i morebiti fzta fzi escse skoudila, da fzta fzi 'saloudecz pokvárila, i tak je vájna stímana nafzládnofzt zbrignola.

Vüva pa protivnò, stériva fzta je obarvala, fz-tejm fzta nikak nej bougsiva. Ár je tou rávnò teliko, kak da bi niti ne bi bilí vu vájni rokáj. Jasf fzam je váma záto dáo, da bi fzi dobro volo fzpravila, i vüva pejneze fzamò záto varjeta, naj je máta. Ali tou je fzkoupofzt, i jáko mrfzka hüdouba.

Tí fzám, drági moj fzinek! fzi na dobro obrno tvoje pejneze, da fzi fzebi táksa dugoványa fzpravo, vu stérih fztálno radofzt mores meti, i da fzi 's-nyimi i k-drügim tvojo do-

Kettejek pedig el-tették azt szorgalmatosan, és abban volt minden gyönyörködések, hogy azt napjában húszszor-is meg-olvafták.

Egyetlen egy gyermek volt, a' ki annyit gyűjtött öszve, hogy vehetett magának páltza-kötést, rajzolat, és földképeket, könyvetskét, és egyéb hasznos dolgokat: annak felette néhanéha adakozott abból valami szegénynek, vagy játzó társai-közül egynek másnak valami kis ajándékot adott.

Az atya, a' ki-is szorgalmasan vigyázott reájok, ki miképen költi-el pénzét, megföllítá őket, a' mint egykor együtt voltak: tapasztaltam, édes gyermekeim! hogy ti nem költöttétek-el jól mindnyájan pénzeteket.

Ti néktek, a' kik pénzeteket tsemegékre ki-adtátok, mitek vagyon most? Gyönyörködtetéstek azon szempillantásban el-tűnt, mellyben azt meg-ízleltétek: sőt talám ártottatok-is magatoknak, mivel gyomrotokat meg-terhel-tétek, és azzal reménlett gyönyörködtetéstek meg-keferítetett.

Ti ellenben, a' kik azt meg-tartottátok, azzal semmivel sem vagytok jobbak. Mert ez szintén annyi, mintha nem-is volt volna kezetekben. Én azért adtam azt néktek, hogy jó kedvet tegyetek magatoknak, és ti a' pénzt egyedül azért tartjátok, hogy azt bírhasátok. De ez fösvenység, és igen utálatos erkölts-telenség.

Te egyedül, édes fiam! jóra költötted pénzedet, mivel magadnak ollyatén dolgokat szerzettél, mellyekben állandó kedved lehet, és mivel azzal másokhoz-is jót mutattál. Ez
ám

dobrouti fzkázao. Tou je tou lasztivno prestímanyé pejnez. Li po szamom dobrom nüczanyi májo szvojo vrejdnoftz. Lagoje nüczanye pa vcsiní nyé bole skodlíve, kak hafznovite. Niti naj ne bode cslovik fzkoupi, niti zapravlács, nego naj fzebi, i drügomi z-fzvojimi pejnezi na hafzek bode.

M A T I, I D E J T E.

Te máli Jó'sef je krüh profzo Mater szvojo: rávnò teda fzejeetaksi gucs med nyima pobüdo.

Mati. Dám ti, drági moj szinek! dám, ali jeli znás dobro, odket krüh ide?

Jó'sef. Ví fzte ga drága mója Mati szpekli.

Mati. Tak je, melo, i vodou szam vzéla, zmejsala szam, sz-kvaszom szám nadígnola, ka bi fze geno, i zmejszila szam tesztou, potomtoga fzo drva bílá potrejbua, ka bi pécs zakörila, i gda fze je ona zadofzta fzegreja, to tesztou szam szpekla, i sz-toga je grátao na fzejdnye za jelo valen zdrav krüh. Vídis, drági moj szinek, da je jáko dofzta potrejbno k-tomi, naj z-mele krüh bode. Ali odket je mela?

Jó'sef. Zrnya. Mlínar ono mele v-mlíni.

Mati. Odket je pa zrnye?

Jó'sef. Zemlé rafzté. Moj ocsa je ono poszejiao.

Mati. Nej szamo je je poszejiao, nego je prvle zemlou zourao tvoj ocsa, pognójo je, i te je tak notri poszejiao, i povlácsó. Jeli je 'se tou zadofzta bílou drági moj szinek?

Jó'sef.

ám a' tulajdon tekintete a' pénznek. Tsak egyedül a' jó költés által ér valamit. A' roz költés pedig inkább teszi azt ártalmassá, hogysem hasznossá. Sem fősvénynek nem kell az embernek lenni, sem tékozlónak, hanem magának, és másoknak pénzével hasznót hajtani.

AZ ANYA, ÉS A' GYERMEK.

A' kis Jósef kenyeret kért az anyától: ugyan akkor ilyen beszélgetés támada közöttük.

Anyá. Igen-is, édes fiam! majd adok, de tudod-e jól, honnét jön a' kenyér?

Jósef. Édes anyám sütötte azt.

Anyá. Igen-is, lisztet, és vizet vettem, meg-kevertem, és kovászfal fel-élesztettem, hogy meg-keljen, és meg-dagasztottam a' tész-tát; azután fára vólt szükség, hogy a' kemen-tze meg-füljön, és a' mikor ez elegendőképen meg-melegedet, a' tész-tát meg-sütöttem, és ebből lett el-végre az enni való egészséges ke-nyér. Ládd, édes fiam, mi igen fok kívánta-tik, a'hoz, hogy lisztből kenyér legyen. De honnét jön a' liszt?

Jósef. A' búzafzemből. A' mólnár örli azt a' malomban.

Anyá. Honnét jön a' búza?

Jósef. A' földből nő. Atyám vetette azt.

Anyá. Nem tsak vetette, hanem előbb a' földet meg-fzántotta atyád, meg-trágyászta, és az-után vetette-bé, és bé-boronálta. Val-lyon elég vólt-e ez, édes fiam?

Jósef.

Jó'sef. Nej je, lübléna mati moja! nego je moj ocsa fziľje doli po'seo, v-fznopje zvé-
zao, v-skegyen fzpravo, i vö zmláto.

Mati. Dobro je, drági moj fzinek! ali ſto je tou vcsíno, ka je fzemen zíslo, i gori zrafzlo? ſto je dáo k-tomi rofzou, i de'sd's? i ſto je dáo moucs fziľjati fzunczi, naj fze fziľ-
je dozori? ſto je dáo zdrávje, i bátrivnofzt k-naflemi deli? ſto je obarvao nafse fztáne, i polá od pogi belnoga vihéra? Tou je niti ocsa tvoj, niti drügi cslovik nej mogao vcsiniti. Ali vídis, drági moj fzinek! vfzi mámo edno-
ga nevidoucsega Ocsó, kí náfz jáko lübi, i na náfz fzkrb nofzi. Boug je imé nyegovo. Té Boug, ali nevidoucsi Ocsa ona cfiní na náfs hafzek, ſtera mí lidjë nemremo vcfiniti, da fzmó mí na ona gledoucs fzlabi. Náfs 'sítek, i vfze blágo, ſtero mámo, od nyega je. Niti etoga krüha ne bi meo, drági moj fzinek! da ga Boug ne bi dáo. Za vfza tá dobra-clinej-
nya ne 'selej, on drügo od náfz, nego naj ga po pokornofzti poſtűjemo, lűbimo, i vu nyem ifcsemo nafso radofzt. Csi fcsés, po vrejmeni bo'm ti vecs od Bogá pripovidávala. Opou-
meni m'e na tou.

Jó'sef. Oh kapa lübléna moja mati! jaľz tou rad vcfinim.

PRAVICSNA DEKLÍCSKA.

Klára je pravicsna, i odprtoga fzrczá bíla. Ka je dobrò nej znála, záto, ka je nej dobrò
mer-

József. Nem, szerelmes anyám! hanem atyám a' buza kalászkát egybe szedegette, le-aratta, kévébe kötötte, a' tsürbe hozta, és ki-nyomtatta.

Anyá. Jól vagyon, édes fiam! De kitette azt, hogy a' búza ki-kélt, és fel-nőtt? ki adott a'hoz harmatot, és esőt? és a' napot ki fényeltette, hogy a búza meg-érjen? ki adott egészséget, és bátorságot a' mi munkánkhoz? ki mentette-meg házunkat, 's földünket az ártalmas szél-vészről? ezt atyád, sem más egyéb ember meg-nem tehetette. De lássad, édes fiam! mindnyájunknak vagyon egy láthatatlan atyánk, a' ki minket igen szeret, és reánk gondot visel. Ez a' nagy Isten. Ezen Isten, a' vagy-is ez a' láthatatlan atya azokat műveli javunkra, a' mit mi emberek meg nem tehetünk, mivel mi arra elégtelenek vagyunk. Életünk, és javunk, a' mellyel bírunk, mind tőle vagyon, Ezen kenyered se volna, édes fiam! ha azt az Isten nem adta volna. Mind ezekért a' jó tétevényekért nem kíván ő egyebet tőlünk, hanem csak hogy engedel-messég által őtet tiszteljük, szeressük, és ő benne keressük örömünket. Ha akarod, jövő-dőben többet fogok az Istenről szólani. Meg emlékeztets róla.

József. O igen-is szerelmes anyám! én azt örömet meg-tselekszem.

ÖSZINTE GYERMEK.

Klára őszinte, és nyíltszívű volt. Ha mit jól nem tudott volt, azért, hogy jól nem

merkala; vadliivala je ono taki szvojemi Vu-
csiteli, i právila je: jašz szam nej dobrò mer-
kala, ali pobougsam fze. Profzim, naj m'i
povejjo tou escse ednouk. Csi je gda v-kom
drügom vgrsila, i ono szo nyej z-obsanosztjom
na oucsi vrgli roditelje: nej fze je 'selejla za-
govárjati, ali szvojo falingo poménsávati; ne-
go je právila: pregrisila szam, i kastige szam
vredna, fcsém jo i pretrpeti: li szamò po-
tomtoga páli na mé dobri bojd'te drági moji
roditelje. Ár mené naj bole tou razdreszelí,
csi bi m'e z-szvoje lübavi vö zaprli.

Sz-táksim ponásanyem je prijéten cslovik
Bougi, i lidém.

PAVEO, I FERENCZ.

Paveo je za vsza malò márao, i na nikoj je
nej pazo; Ferencz fze je pa jáko szkrbo, i
na vsza je merkao. Eden-krát je Paveo vö
sou z-várassa; naszkori je pa po onoj isztoj
pouti za nyim prissao i Ferencz. Tú je naj-
sao Ferencz eden lejpi prisztan. Nablüzi pri-
véfzi je le'sao Paveo pod ednim drejvom, i
szpáo je. Gori ga je zbüdo Ferencz, i pripo-
vidávao je nyemi szvojo szrecso. Na tou fzi
je zmemo ocsi Paveo, zejvao fzi je, i právi:
jašz bi ga tüdi lejhko najsao, zaisztinò ga je
on Goszpoczki cslovik zgübo, steroga szam
pred várassom szrécsao. Zakož fzi ga tak nej
najsao? odgouvoro je Ferencz: oh! velí Pa-
veo, što more na vsza kebzüvati! ober toga
je nazvejšzto nyemi Ferencz i tou, ka je zá-
to,

vigyázott volna; meg-vallotta azt azonnal tanítójának, és monda: én nem igen jól vigyáztam, de meg-jobbítom magamat. Kérem, mondja-meg nekem ezt még egyszer. Ha valaha valamiben vétett, és azt pironगतóképen szemére vetették szülei: nem kívánta magát mentegezni, vagy hibáját kitsínyíteni; hanem azt mondá: vétettem, és büntetést érdemelek, akarom-is szenvedni: tsak azután ismét jóvóltal legyenek hozzám édes szüleim. Mert engem leg-inkább a keferít-meg, hogy ha szerezetek nélkül el-kell lennem.

Az illyetén vifelettel kedves az ember Isten, és emberek előtt.

PÁL, és FERENTZ.

Pál mindennel könnyen gondoló, és vigyáz-talan volt; Ferentz pedig igen gondoskodott, és mindenre figyelmezett. Egykor Pál haza méne a' városból; nem nagy időre ugyan azon úton utánna jöve Ferentz-is. Itt találá Ferentz egy szép gyűrűt. A' falu előtt fekü-vék Pál egy fa alatt, és aluvék. Fel-költötte Ferentz, és el-beszéllette szerentséjét. Erre meg-törlöse szemeit Pál, ásítózék, és monda: én-is meg-találhattam volna, bizonynyal az az úri ember vesztette-el, mivel a' város előtt szembe találkoztam. Tehát miért nem talál-tad-meg? felele Ferentz. O! ugy mond Pál, ki vigyázhat mindenre! ennek felette tudtára adta Ferentz azt-is, hogy azért, hogy a' gyü-rűt

to, da je te prízatan najšao, i nazáj dáo ono-
mi, šteroga je bio, dešzét raniski šenka doubó.

Kí šzkrblívò pázi, ogné šze nešzrecse,
I vnogo-krát ešcse nyega šzreca íšcse.
Manyák kuma, drejmle, ali vnejmar bloudi,
I tak hašznovito vrejmen tá zahodi.

NEGLÍHNA BRÁTYA.

Károl je poštüvao šzvoje roditele, ár je nyé
bougao, i šzkrblívó je pazo, naj bi nyíh ne
zbantüvao. Antóni je pa všze ono csínio, ka
je li nyemi po vouli bilou.

Szvoji roditelov, i vucsitelov všze návuke
je mímó vüh püšzto, i da je nerédno 'šiveo,
šzvojim rodítelom je na veliko 'šalošzt bio.

Gda šzta oba-dvá véksiva zrafzla, pri do-
brom Gošzpoudi je šzlü'sbo doubó Károl, pri
šterom je šzvoj krüh meo..

Antóni je pa groubi, bedák, i manyák ofz-
tao. Všzigdár šze je na lagoje Gošzpoude na-
mero; ár je ni eden dober Gošzpoud nej mo-
gao trpeti nyega, niti ga je nej šteo obdr'sati.
Vu šzvojoj šztarošzti je petlao pred dverami
Károla.

Postüj ocoš tvojega, i mater tvojo, i bou-
gaj tvoje vucsitele, naj t'i dobro bode.

Kí kaj zná, na vékse on je všzejm prijéten;
Ali trdi bedák povšzéd je zavr'sen.

rüt meg-találta, és visszadadta annak, a' kié volt, ajándékban tíz forintokat nyert.

Sok bút kerül ember gondos vigyázással,
És sok azzal szerentsét lel.

Álmodoz a' lajhar, 's-gyakran szunnyadással
Nyertes szempillantást veszt-el.

AZ EGYENETLEN TESTVÉREK.

Károly tisztele szüleit, mert engedelmeskedett nékik, és szorgalmasan vigyázott, hogy meg ne sértődjenek általa. Antal pedig mind el-követé, azt, a' mi tsak kedvére volt.

Szüleinek, és tanítóinak minden oktatásait szélnek eresztette, és mivel rendetlenül élt, szüleinek nem kevés fájdalmokat okozott.

Minekutánna mind a ketten idősebbek lettek, jó Úr' szolgálatjára kapott Károly, a kinél kenyere volt.

Antal pedig gorombán, ostobán, és resten maradott. Mindenkor rossz urakra akadott; mert egy jó Úr se szenvedhette ötét, meg sem tarthatta. Vénségére kodult Károly ajtaja előtt.

Betsüljed atyádat, és anyádat, és engedelmeskedj tanítóidnak, hogy jól legyen dolgod.

Ha ki mit tud annak vagyon jó kellete;
De a' tudatlannak nintsen betsülete.

KEJP, ALI SZVETLÍNA VKANI.

Ferencz je v-tíhom vrejmeni vido vu ednoj mlaki szuncza lefcsécsi kejp, ocsa! praj, hódte hitro vu ográdecz, veliki ogyen je v-mlaki. Ocsa fze je zafzimejjao, i tá je fou 's-nyim. Ne vídite ocsa! kak gorí etam? kricsí Ferencz. Dobro vídim szinek, právi ocsa; ali tou je li kejp ober náfz fztojécsega szuncza, ftero fze vu vodi, kakti vu ednom gledali, ká'se. Ali dönok t'i ocsivefznò poká'sem, ka je tou nej ogen. Gori je tak vzéo edno dúgo pavozino, i ono je eden csafz vu kejpí toga szuncza dr'sao. Gda jo je vö potépno, mogao jo je Ferencz prijéti, i fzpoznao je, ka je mokra, i hladna. Geto fzta fze nazáj povrnola, csüdüivao fze je Ferencz, kakda fze je moglo viditi ono tak ognjeno, ka je nej bio ogen. Drági moj szinek! tak právi ocsa, szuncza kejp je nej tó ifztinfzko fzuncze; i vu gledali kázani tvojp kejp fzeloucsi od tébe; ár je med kejpom, i doli zmálaním veliki rázlocsek. Kejp je nej ono ifzto dugoványe, fteromi fze vídi prifzpodoben. Kejp, i fsvetlína vnogo-krát vkani, i záto t'i je potrejbno vesenih lüdih návuka, naj fze navcsís, nej taki kaksté fsvetlíni vörvati, nego dugoványa na kamni frejloga rázuma vrdejvati.

A' KÉP, VAGY-IS A' FÉNY MEG-TSAL.

Ferentz tsendes időben látá egy tóban a napnak fényeskedő képét, atyám! úgy mond, jön hamar a' kertbe, nagy tűz vagyon a' tóban. Az atya mosolyog vala, és oda méne véle. Nem látja-e' atyám! hogy ég amott? fel-kiált Ferentz. Jól látom fiam, úgy mond az atya, de az tsak képe a' felettünk álló napnak, a' melly magát a' vízben, mintegy tükörben, mutatja. Azonban még-is épen elhitetem véled, hogy ez nem tűz. Fel-vett tehát egy hofzszú póznát, és azt egy ideig a' napnak ellen fényében tartotta. Minekutánna ki-húzá, meg-kelletett azt Ferentznek fogni, 's nedvesen, és hidegen tapasztalá. Mikor vissza tértenek, tsodálkozott Ferentz, hogy tetszhetett az olly tüzesnek, a' mi tűz nem vólt. Édes fiam! úgy mond az atya, a' napnak képe nem maga a' nap, és a' tükörben mutatott képed különbözik tennen magadtól; mert a' kép, és a' le-képzett között nagy a' különbség. A' kép nem az a' dolog maga, a' mellyhez hasonlít. A' kép, és fény fokszor meg-tsal, azért-is vagyon szükséged próbált embereknek oktatásokra, hogy megtanulj nem azonnal akár mi fénynek hinni, hanem a' dolgokat a' józan ész' próba kövére venni.

Dobra Dekla.

Kristina je ednoga lagoonoga Goszpouda szlůsila, ki je szwojoj dr'sini malò dāvao jeszti, i nepresztano-ma jo je sǎlo. Kristina je szirouta bĭla, ali pouleg toga pobo'sna. Vnogo-krát sze je Bougi molila gonorécsa: ob Boug drági! csi je tou tvoja vola, nadigni na pomůlovanye szrczé mojega Goszpouda, naj tak osztrò, i brezi vsze lůbavi ne dene z-me-nov! ali morebiti je tá 'subkoszt na baszek meni; sto zná, kak bi 'sivejla vu dobrouti? morebiti bi būdo-ga, i szlobodnoga 'sitka bĭla, csi bi m'i dobro bilou. Ti znás naj bole Goszpoud, i Boug moj! dáj m'i mirovno trplivoszt, i pomagaj m'i v-tom, naj vör-na, i szkrbliva bodem, csi gli sze m'i z-būdím placsije. Ti Goszpodne! lejtko vsza eta na dobro obrnés, i vu szvojem vrejmeni mené obeszelís.

Nika prémocsna dovicza je szpoznala Kristine nyéno dobro ponásanye, k-szebi jo je vzéla, i vu dober sztális posztávila.

Ka nám je na baszek, tou je Boug prevido,
O szám zná gda 'saloszt obrné na radoszt.

A jó Leányzó.

Kristina egy igen rossz uraságot szolgált, a' melly tselédjének keveset adott enni, és azt mind untalan rossz szovakkal illette. Kristina szegény volt, de jámbor a' mellett. Sokszor imáda az Istent mondván: oh szerelmes Istenem! ha a' te akaratod ez, fordítsd könyörületeségre szívet Uraságomnak, hogy olly keményen, és szeretet nélkül ne bánjon velem! de talám ez a' sanyarúság javamra vagyon; ki tudja, hogy élnék a' jó napokkal? Talám vakmerő, és szabados életű volnék, ha jól folyna dolgom. Te tudod leg jobban, Uram Istenem! adj békecséges türrést, és segíts abban, hogy hív, és szorgalmatos legyek, bátor rosszal fizetnek-is. Te Uram! jóvátéended mind ezeket, és annak idejében nekem örömekeket adandasz.

Egy vagyonos özvegy - Asszony tapasztalta Kristinának maga jó viselését, 's ötet magához fogadta; és jó állapotba helybesztette.

Az Isten esmérő öröme napjait,
'S tudja, annak mikor osztja - ki jóait.

Dober Szluga.

Obete'sao je Martin, i mogao je szvoja dela na szlugo zavüpati. Csi gli je on nej pred ocsmi bio, dönok je nej manyiküvao, kak lagoji, i manyi szluga, nego sze je po dvej gibej pascsó, i na tou je obrno vszo szvojo mogoucsó szkrblívoszt, naj vsze dobro doprneszé. Ej! praj: da bode sze jáko veszelio moj Goszpoud, csi bode vido mojo vörnóoszt. Li hitro sze i po tom zmore z-szvojega betega, csi vsze v-dobrom rédi nájde, i nad nikim sze ne bode potrejbno nyemi csemeriti. Martini je doisztine bougse grátalo, i szvojo csér je tomi dobromi szlugi dáó; i da je sziná nej meo, te szluga je doubó po Martinovoj szmrti vsze nyegovo blágo.

DAROVITNO DEJTE.

Níki petlar je pravo ednouk ednomi deteti, fteró je vszákoj rouki eden falat krüha melo. Oh! da szam jáko lacsén! lübo dejte! dáj m'i
fza-

A jó Szolga.

Meg-betegedett Márton, és kényszerítetett dolgait szolgájára bízni. Ez, noha szem előtt nem volt, még-is nem henyélett, mint rossz, és rest szolga, hanem két annyira szorgalmatoskodott, és arra vetette minden kitelhető gondját, hogy mindent jól véghez vigyen. Ej! úgy mond: mi igen örülni fog Uram, ha látni fogja hűségemet. Tsak hamar azzal-is fel-lábad betegségéből, ha mindeneiket jól talál, és semmin sem bosszonkodhatik. Márton valósággal jobban-is lett, s-Leányát ennek a' jó szolgának adta; és mivel fia nem volt, a' szolga nyerte-el Márton halála után az egész jószágot.

A' JÓT TÉVŐ GYERMEK.

Egy koldus mond egykor egy gyermeknek, kinek mind a' két kezében egy egy darab kenyér volt; O! melly igen éhezem! szerelmes

fzamo polojno toga ménsega falata krüha, fteroga vrouki más! i to dejte je te véksi falat tá dalou nyemi, i radüvalo fze je, da je petlar jo te krüh. Potom je pravo te petlar: zdaj fzi mené nerolnoga lacsnoga csloveka nahránilo; Boug te blagoszlovi za tou dobro dejte! i gda je to dejte gori zraszlo, dobro nyemi je bilou.

Ar Boug escse i na zemli vnogo-krát louna pouleg fzvojega moudroga dokoncsanya dobro csinejnye, i bl'snyemi fzkázano lübv.

ZAHVÁLEN SZIN.

Károl fze je fz-táksim vrélim flíszom prípravo k-polfzkomi véríztvi, da ga je li hitró polübo nyegov Gofzpoud. I nafzkori je potomtoga za volo fzvoje prípravnofzti od onoga Gofzpouda, fteroga je fzlü'so, za dvorfzkoga polztávleni. Da je pa dobro plácsoloubo fz-té fzlü'sbe, i od fzvoje mladofzti máo fze je navado mertücslivó 'siveti: nej je potroffo vfzega fzvojega lonna na fzvoje 'sivlejnye, nego je vfzako leto kaj 's-nyega fzráno. Medtejm toga je fzkrb meo na fzvoje nevolne roditele, i vfzaki mejszecz je polzlao nyim kaj pejnez, da bi fze z-fzlü'sbe odküpiti mogli.

Tou je náj véksa moja radoft, vnogo-krát je pravo, csi fzi premíízlím, ka moji roditelje po meni mirovno, i vezélo fztarofzt 'sivéjo, i ka nyim kaj tou morem prikázati za nyihova k-meni fzkázana dobra csinejnya.

mes gyermekem! add tsak felét nékem a' kissebb kenyér darabnak, melly kezedben vagy! és a' gyermek a' nagyobb darabot oda adá nékie, és örült, mikor a' kóldús eszi vala a' kenyeret. Azután mondá a' kóldús: most engem szegény éhező embert jól tartottál; Isten áldjon-meg ezért jó gyermek! és mikor-ta a' gyermek meg-korosodott, jól folyt dolga.

Mert az Isten még a' földön-is sokszor meg-jutalmazza bölts rendelkezései által a' jó tette-ményt, és ember szerezést:

A' HÁLAADÓ FIÚ.

Károly olly forró igyekezettel tette magát a' mezei gazdálkodásra, hogy tsak hamar megszerettetett urától. És hamar azután arra termett készsége miatt az uraságtól, mellyet szolgál vala, tisztartóvá tettetett. Hogy pedig jó fizetést nyert vólt ebből a' szolgálatból, és ifiúságától fogva meg-szokott mértékletesen élni: el-fem költötte egész bérét maga megtartására, hanem minden esztendőben el-tett abból valamit. Az alatt gondja vólt szegény szüleiére, és hol-napon-ként küldött azoknak bizonyos számú pénzt, hogy magokat szolgálatból szabadságba helyhezthessék.

Ez tellyes örömem, úgy mond sokszor, ha meg gondolom, hogy szüleim általam tenses, és víg vénséget élnek, és hogy valamelly részről meg-jutalmazhatom hozzám mutatott jótételeket.

NEVOSCSÉNA SZOUSZIDA.

Níka páverfzka 'senszka je jáko lejpe nyívé i 'sivíno mejla, kak naj bougsi vért vu vé fzi, i dönok je nigdár ni z-ednim cslovekom nikaj dobra nej vcsiníla. Vecsér, gda je 'sivína domou sla, vö je fztoupila pred hí'sne dveri, csemeríla fze je, csi je ftera dobra krava mímno nyé sla, ftera je fzoufzidova bíla. Csi je na polej dober lén vídila, i drügoga je bio; právila je: jasz ne vejn, ka bajajo lidjé, ka nyim víze dobrò fzpádne, i meni je nikaj nej po vouli. Ali fztejm je nikaj nej dobíla, nego fzi je bole skoudila. Ár da fze je nesztanò csemeríla, ino czeknola, vfzigdár je beté'sna bíla, i vu fzvojoj náj bougsoj doubi je mrla v-csemerej; da je nyéna fzoufzida od níkoga fzvojega ouzdalecs priátela fztou raniski dobiíla.

DOBER PRIÁTEO VU POTREJBESINI.

Drági moj boter! edni moji konyi fzo na pouti, i ti drügi fzo domá rouni. Bár da bi ednoga dobroga priátela meo, kí bi moj grásecz notri povlácso, drügacs ga fticsí gori pozoblejo. Pomozi mi, drági moj boter! fzamo pou dnéva: vejn je 'se v-zémli tvoj grásecz. Tak fze je molo Kristiani János. I on poszlühnovsi nyegovo prosnyo zmogao ga je. Od onoga vrejména máo je jáko dober priá-
teq

AZ IRÍGY SZOMSZÉDNÉ.

Egy paraszt aszszonynak igen szép szántó vető jófzága, és marhája volt, mint leg-jobb gazdának a' faluban, 's még se tett soha egy emberrel-is valami jót. Estve, mikor a' marha haza jön vala, ki-állott a' házá ajtaján, és boszszonkodott, ha valami jó tehén el-ment előtte, melly a' szomszédé volt. Ha a' mezőn jó lent látott, 's másé volt; azt mondá: én nem tudom, hogy teszik-meg az emberek, hogy jól esik mindenek, és nékem nints semmim kedvemre. Azonban ezzel semmit sem nyert, és inkább ártott magának. Mert mivel szüntelen boszszonkodott, és epefztette magát, mindenkör beteges volt, és leg-jobb korában halt-meg mérgeében; midőn egykor szomszéd aszszonya valamelly távúlról való atyafiától száz forintokat nyert.

JÓ BARÁT A' SZÜKSÉGBEN.

Kedves Komám! némelly lovaim útban vannak, a' többiek itthon betegek. Vajha egy jó barátom volna, a' ki el-vetett borsómat bé-boronálná, különben a' madarak majd fel-eszik. Segíts rajtam, édes Komám! csak egy fél napig: hiszem a' földben vagyon már borsód. Így szólla Kristiánhoz János. És amaz meg-halgatván kérését, segített-is rajta. Az időtől fogva igen nagy barátja volt János
Kri-

teo bio János Kristiana, i vnogo - krát ga je pohválo, ka ga je vu potrejbcsini bodoucsega zmogao.

Kí nam vu potrejbcsini pomága, on je náš právi priáteo.

Komi je pomoucsi potrejbno, ono more on csednò profziti: i, csi je pomoucs doubó, naj fze z-zahválnošzti ne fzpozábi.

O C S A, I S Z I N.

Níki ocsa je eden - krát pravo fzvojemi szini Petri: Drági moj szin! tí fzi toti zdaj molo, ka bi ono hráno, štero nám je dáó, Boug blagofzlovo, i nám na hafzek obrno. Jeli je tak Boug dáó to hráno?

Peter. Kapa, drági moj ocsa!

Ocsa. Jafz tou dr'sim, ka fzmo jo mí pripravili z - našim delom, i tvoja mati jo je fzkühala, i na fzto gori dála.

Peter. Ali mí fzmo dönok k - zráfzti níkaj nej mogli zmocsti, de'sd'sa, i fzuncza fzmo nej mogli na nyou püfztiti, niti fzmo fzi zdrávja fzámí fzebi nej mogli dati, štero je na obdelanye zemlé potrejbno bílou, niti fzmo fzi vodé k - kühanyi fztvoriti, ali drv tak pripraviti mogli, ka bi gorela.

Ocsa. Jeli je tak i tvoj gvant Bo'si dár? vejim nyega lejhko küpimo.

Peter. Tüdi je, lübléni moj ocsa! ár je gvant ali fz - predívna, ali z - vune. Predívno
pa

Krishtiánnak, és fokszor ditsöitette, hogy rajta meg-szorúlt voltában segített legyen.

A' ki szükségünkben segít rajtunk, az igaz jó barátunk.

Ha ki segedelem nélkül szükölködik, annak azt okossan kell kérni: és, ha a' segedelmet meg-nyerte, a' háláadatolságról el-nem felejtkezni.

A Z A T Y A, és A' F I Ú.

Egy atya egykor meg-szöllíta fiát Pétert: Édes fiam! te ugyan most könyörögtél, hogy az eledeleket, mellyeket adott, az Isten meg-áldaná, és javunkra ejtetné. Vallyon az Isten adta-é az eledeleket?

Péter. Igen-is, édes atyám.

Atya. Én azt tartom, hogy azokat mi kerestük munkánkkal, és a' te anyád főzte, és asztalra fel-adta.

Péter. Ugy, de még sem neveltethettük-fel, esőt, és napfényt nem eresztthettünk, az egézséget sem adhattuk magunk magunknak, melly a' földnek művelésére szükséges volt, vizet sem alkothattunk a' főzésre, vagy a' fát úgy el-nem készíthettük, hogy éghessen.

Atya. Vallyon ruhád-is Istennek adománya? hiszem azt vehetjük.

Péter. Ugyan úgy, szerelmes atyám! mert a' ruhák vagy lenből, vagy gyapjúból

pa tak, kak szilje z-zemlé rafzté, i vana je z-ouvcz, ftere fze z-onim, ka z-zemlé rafzté, hrányo. Tou prirascsenyé je pa Bo'si dár. I da bi fzi pri dobroj moucsi pejnez ne bi mogli prišzkati z-našim delom, nikaj ne bi mogli küpiti. Vfze dobro od Bouga fzhája.

Ocsa. Ali jeli nám Boug tá dáva zráven, ali po prílikaj? i jeli je potrebno csloveki pouleg toga kaj csiniti?

Peter. Boug nám to dobro po prílikaj dáva, tákse fzo: de'sd's, fzuncze, tráva, i fzejtva. Zvün tejh je potrebno fzkrlívo, i rázumno delo csloveka. Ali Boug dá blagoslov, i moucs k-deli, náj bole, esi pobo'snò sívémo.

Radiüvao fze je ocsa nad rázumnim fzinom, küsüvao ga je, i blagoszlávlao. Dáo ti je, praj, Boug veliki rázum, drégi moj fzin! li na tom bojdi, kak bode od tébe mogoucse, naj fze ono dobro, ftero razmis, vu tebi bole vkorení, i od dnéva do dnéva dale vö ra'sirí.

Boug je vfze modrò dokoncsao, i nafzta-vo. On je dobroga réda Boug, i, kak náj prednyejsi zrok vfzega, ka je fztvouro, zráven vfzapofzebi, ali po drügi prílikaj ravna. Kí vu vízákom deli réd lübi, on je prijéten Bougi.

DAROVITEN SZIROMÁK.

Károl je ednoga fziromáka, ali pobo'snoga Gofzpouda fzlü'so, geto nyemi je v-onom la-
gojem

vagynak. Már pedig mind a' len, mind a' gabona vetemény a' földből nő, és a' gyapjú a' juhoktól jö, 's ezek azzal táplálják magokat, a' mi a' földből nő. Ez a' nevedezés pedig Isten adományja. És ha jó erőnkben pénzt nem kereshettünk volna munkánkkal, semmit se vehetnénk. Minden jó az Istentől jön.

Atya. De az Isten adja - é ezeket egyenes folyással reánk, vagy eszközök által? és kell - é az embernek a' mellet valamit tenni?

Péter. Isten a' jót eszközök által adja, efféle az eső, a' napfény, a' fű, és gabona-vetemény. Szükséges éhez szorgalmatos, és értelmes munkálódása az embernek. De az Isten ad áldást, és erőt a' munkához, kiváltképen, ha jámborok vagyunk.

Öröle az atya értelmes fián. Tsókolá, és áldá ötet. Adott Isten, úgy mond, néked bő értelmet, édes fiam! tsak azon légy, a' mennyire lehet, hogy az a' jó, mellyet, értesz, benned jobban gyökeresedjen, és naponként ki-terjedjen.

Az Isten mindent böltsen végzet, és elrendelt. Ő a' jó rendnek Istene, és, mint fő mozdító oka mindeneknek, a' miket teremtet, egyenesen, vagy eszközök által vezérel. A' ki minden dologban a rendet szereti, az kedves az Istennél.

AZ ADAKOZÓ SZEGÉNY.

Károly egy szegény, de jámbor Uraságot szolgált, a' hol azon időben nem mindenkor

gojem vrejmeni nej bilou vszigdár dobro. Dönok je zátó nigdár, nej mrmrao, kak vnougi csinújo; nego fzi je pomágao, nakeliko je bilou mogoucse. Gda je vnogo fziromákov vido, kí fzo v-tisztom vrejmeni okouli hodi-li; etak fzi je fzaam vu fzebi zgucsávao: csi fze k-etim priszpodobim, z-kelikim fzaam jafz fzsrecsnejši! Jafz mám fztreho, hi'so, vszaki den toplo hráno, i posztelo. — Ali eti — Rafztálao fzi je tak fzvoj mali krüh fz-timi nevolnimi, ali je drüгим prémocsnim nyé preporácsao, i drügacs je dobre tanácse nyim dávao.

Efcse i fziromáczke kaj dobra morejo vcsiniti, i naj csinío z-onimi, kí fzo od nyih fziromaskejši.

M Á L I T Á T.

Te mali Peter je vnogo-krát od fzvoji roditelov, i fzfztrícž fzlacsecz, i drügi káksi drobís kradno. Gda ga je eden-krát na bíni zgrábila mati, povejdala je ocsi; i privolila fzta obá k-tomi, naj fze to lagoje dejte za tou mocsno pokastiga. Gda bi fze Peter krou-tò joukao, i fzprejcsao, ka je li drobís jemáo, pravo je nyemi fzpameten ocsa: i zátó te bodem ofztrò kastigao, naj fze ne navcsís pouleg drobísa vecs vrejdna dugoványá kradnoti, i naj nafzlejdneye na gaogaj ne merjés.

Ár kí vecs-krát li edno jaboko vkrádne, nafzlejdneye i pejneze vzeme, csi do nyih more dolzégnoti.

folyt jól a' dolog. Még-is e' miatt soha nem morgott, a' mint jó fokban tselekszenek; hanem segített magán, a' mennyire lehetett. Mikor a' fereg szegényeket látta, a' kik az időben fel, 's alá jártanak; így szólott magában: ha egybe vetem ezekkel magamat, mennyivel vagyok boldogabb! vagyon fedelem, házam, mindennap meleg ételem, és ágyam. — De ezek — Fel-oláztá tehát kevés kenyérét a' koldúsokkal, a' vagy nevezetesen közben járt érettek, és egyébként jó tanácsot adott nékiek.

A' szegények-is valami képen jót tehetnek, és tegyenek-is azokkal, a' kik tehetetlenebbek.

A' KIS TOLVAJ.

A' kis Péter fokszor szüleitől, és testvéreitől tsemegé, és más egyéb apróságokat ellopogatott. Midőn egykor rajta érte az anya, bé-mondotta az atyjának; meg-is egyeztek abban, hogy a' rossz gyermeket ezért érzékenyen meg-büntessék. Midőn Péter igen sírna, és mentegetné magát, hogy csak apróságokat vett volna-el, azt mondá az értelmes atya: ugyan azért büntetlek-meg keményen, hogy ne tanulj az apróságoknál többet érő dolgokat lopni, 's végtére ne kellelten az akasztófán meg-halnod.

Mert a' ki többször csak egy almát lop, végtére a' pénzt-is el-vevzi, ha hozzá férhet.

Drügoucs náj ménsega kaj ne vzemi brezi dopilscsenyá tífztoga, koga fze dofztáje ono, ka 'selejs.

Ne kradni.

LAGOJI, I NEPOBO'SEN SOULSZKI POJBÁR.

Bio je eden-krát níki Peter po iméni pojbar, ki fze je nikaj nej šteó vcsiti; da je na nikoj nej pazo. Escse je i v-foulo nerad hodo. Roditelje fzo ga mogli na vékse pred fzebom tirati v-foulo, kak je sivincse fega pred fzebom guati. Vnogo-krát fzo fzi zdihávali nad Petrom roditelje, govorécsi: tí lagoje dejte! nikaj dobra ne bode fz-tébe — V-fouli je vucsiteo veliko nevoló meo fz-tejm pojbarom. Ali je nej fzedo z-mérom, i zdejvao je drügoj deczi; ali je nej kebzúvao, i nej je merkao na ona, štera je vucsiteo vcsio. Oprvim je z-dobrim opomínao nyega vucsiteo; da je pa fz-tejm nikaj nej mogao doprnešzti, kaštigao ga je ofztrò z-rázlocsnimi kaštigami, štere fzo ga jáko pekle. Ali Peter je li Peter i potomtoga ofztao. Krícsao je na nyega vu nyegovom hüdóm djányi vnogo-krát vucsiteo v-csemerej: Peter! nigdár t'i za tvojega 'sítka ne bode dobro! ka fze je prípetilo? gda je 'se fztarejsi, i krepsi grátao, nikoga je nej steo bougati, i níksemi rédi fze podati. Pri vnougi gofzpodi je ízlü'so; ali ní eden ga je nej mogao vkrotiti. Naszlejdneye je okradno fzvojega gofzpouda; i gda ga je na bíni naj-sao;

Mászor leg-kisfebbet se végy-el annak engedelmé nélkül, a' kihez tartozandó az, a' mit akarsz,

Ne orozz.

A' ROSZ, és GONOSZ ISKOLA GYERMEK.

Vólt egykor egy Péter nevű gyermek, a' ki semmit sem akart tanulni; mivel semmire sem vigyázott. Sőt iskolába sem akart örömet menni. Szüleinek kellett ott magok előtt többire az iskolába hajtani; valamint a' barmot szokták magok előtt hajtani. Sokszor fohajtoztak Péter felett szülei, mondván: te rossz gyermek! semmi jó se leszel belőled — Iskolában az iskola mesternek nagy bajoskodása volt a' gyermekkel. Vagy nem ült tsendesen, és akadályozta a' többi gyermekeket; vagy nem vigyázott, és nem volt figyelmes arra, a' mit az iskolamester tanított. Elejntén jóval integette őtet az iskolamester, minekutánna ezzel semmire se mehetett; megbüntette keményen külömbféle büntetésekkel, a' mellyek igen érzékenyek voltak. De Péter csak azután-is Péter volt. Reá kiáltott rossz tselekedeteiben sokszor az iskolamester bosszúságában: Péter! soha éltedben nem leszel jó állapotod! mi történt? Mikorra korosabb, és erősebb lön, senkinek sem akart engedelmeskedni, és semmi rend alá magát vetni. Sok urakat szolgált; de egy sem mehetett vele semmire. Végtere meg-lopá urát; s a' midőn ez rajta érte; védelmezé magát,

sao; bráno fze je, i tak je zbüo fzvojega go-
fzpouda, ka je mogao mrejtí. Steo je odbej-
'sati; ali vlovleni je, i v-'felezo je zakováni.
Poglavárfztvo je, na fztrasno példo drügin
okornim mladénczom, zapovedalo 'sívomi víze
kotrige nyegovoga tejla potrti, ino ga moriti;
mrtvo pa nyegovo tejlo na kolou djáti, geto
fzo ga kouvranye pojeli.

Da bi té cslovik na teliko ne bi drefzelio
fzvoje roditele, i vucsitele, ne bi ga objou-
kali, i prekúnoli. Pripetilo fze je 's-nyim,
ka fzo nyemi proroküvali nyegovi roditelje, i
vucsitelje. Ár je nej na dobro priffao; v-czej-
lom nyegovom 'sítki je nej bilou nyemi do-
bro, i hüdou je premíno z-fzvejta.

DOBRO SOULSZKO DEJTE.

Vu onoj ífztoj véfzi je bio eden drügi od
fziromaski roditelov rodjeni v-foulo hodécsi
pojbiés po iméni Károl. Té je rad hodo
v-foulo; gda je v-fouli bio; fzkrblívò je pazo,
i zvüna foule fze je na ono dobro Károl po-
pafeso, ka fze je v-fouli návcsò razmeti.
Rad, i fzám-hotécs fze je nagno na víze do-
bro, i nej fze je kázao za drejmajoucsega,
okornoga, ali hüdo-volnoga, csi je kákse vcse-
nyé pred nyega dáno, ali csi je za káksega
detínfzkoga bína pokáraní, i na dobro pout-
ravnání.

Sz-kelikim je pa fztarejsi posztano Károl,
tejm bole fze je ponávlao vu onom, ka je
pri-

és annyira meg-veré urát, hogy meg-kelletett halnia. El-akart szaladni; de meg-fogattatott, és vasra veretett. A' Felsőség, más rossz ifiaknak rettentő példájokra, meg-törette még elevenlétében testének minden tagjait, és meg-ölette, holt testét kerékre tétette, a' hol ötet a' hollók meg-ették.

Ha ez az ember annyira nem büsította volna szüleit, és tanítóit, nem siratták, és meg-nem átkozták volna. Meg-történt vele, a' mit meg-jövendöltek szülei, 's tanítói. Mert semmi jó se lett belőle; nem volt egész életében jó dolga, és rossz véggel múlt-ki.

A' JÓ ISKOLA GYERMEK.

Ugyan azon faluban volt egy más szegény atyáktól született Károl nevű iskola gyermek. Ez örömet járt az iskolába; mikor iskolában volt, szorgalmasan figyelmezett, 's az iskolán kívül azon jóra igyekezett Károly, melyet az iskolában meg-érteni tanult. Örömet, 's önként hajlott minden jóra, nem mutatta magát álmosnak, nyakasnak, vagy kedvetlennek, ha valami tanítás fel-adatott nékie, vagy ha valami gyermekes hibáért meg-intetett, és jó útra igazítatott.

Mennél inkább korosodott Károly, annál jobban kapott azon, a' mi tetszetes, hasznos, és

prijétuo, hafznovito, i dobro bilou. Vszáki cslovik, i náj bole nyegovi roditelje, i vucsitelje szo sze nad nyim radiivali, i roditelje szo 'se v-deszétom leti vu dományi oupraviczaj nyemi lejhko hafzek vzéli, i vnouga na nyega zavüpali. Gda je 'se Károl zadofzta veliki, i mocsen, prípraven bio i drügam lidém na fzlü'sbo: jáko je csütlívo bilou nyegovo od fzvoji roditelov, i vucsitelov razlocsenyé. Z-fzkúznimi ocsmí je zahválo nyim, ka szo na nyega vörno fzkrb noszili, i fzpomínao sze je z-oni vnougi dobrout, ftere je od nyih vzéo. Oni szo pa hválili nyegovo flíszanye, i pokornofzt, blagofzlávlali szo ga, i küsüvali. Vucsiteo je efce i nafzlejduye nyemi níftera pravo, i gori je zapero nyemi ete recsí na fzpómenek: vu tvojoj pobo'snofzti ofztani, dobro csíni; ár táksim bode nafzlejduye dobrò.

Obecsao je Károl tou vcsiniti, i obdr'sao je fzvojo oblübo. Ár je Károl fztálnò vören obfztao kak eden popunoma odráfceni cslovik, vszigdár sze je pafco fzvojega gofzpouda pravicsen hafzek povéksávati, i od dnéva do dnéva je na vfza prípravnejši, i csednejši bio. I dobro je fzlü'sila nyemi potomtoga fzreca. Ár je nafzkori poglavito gofzpodo fzlü'so, ftera kak je zacfütila nyegovo dobro ponásanye, taki ga je k-fzebi na fzlü'sbo 'felejla, da bi rada dobre fzluge mejla. I záto je telikájse dober nájem doubó, i da je fzvojo pláco po fparanyi zadr'sávao, hitrò sze je na fzvoj lafztiven krüh pomogao. Ár da bi 'fe zadofzta dugo fzlü'so, edno málo iménýe fzi je küpo, i v-nyem je po fzvojoj vouli 'füveo. I tak
sze

és jó volt. Minden ember, kiváltképen szülei, és tanítói örültek rajta, és szülei már tíz esztendősen korában házi foglalatosságokban hasznát vehették, fokat reája bízhattak - is. Mídon Károly elegendőképen meg - korosodott, és meg - erősödött más embereknel szolgálatot tehetni: igen érzékenyes volt szüleitől, és tanítóitól el - válása. Könyhúllatások közt közfőné azoknak hív gondoskodásokat, és emléké a' tőlök vett fok javakat. Azok pedig dicsérek szorgalmatosságát, 's engedelmeiségét, meg - áldák, és tsókolák. Tanítója még elvégre mondott egynémellyeket, és fel - írta nékie ezeket a' szavakat emlékezetül: jámborságodban meg-maradj, jót tselekedj; mert az ilyeneknek léfzen el-végre jó dolgok.

Meg ígérte Károly ezt véghez vinni, meg is tartotta fogadását. Mert Károly mindenkor hív maradott, mint egy meg - lett ember, mindenkor igyekezett Úraságának igaz hasznát előbb mozdítani, és napról napra mindenre alkalmatosbb, és okosabb volt. Jól - is folyt azután szereztsége. Mert tsak hamar a' fő uraságokat szolgált, a' kik mihelyest hallották jó - vifeletét, azonnal szolgálatokba kívánták, mivel örömet akartak jó szolgákat. Meg - is jutalmaztatott jól; és mivel bérét mértékletessége által meg - tartogatta, hamar maga fáját kenyerére kaphatott. Mert minékutánna eleget szolgált volna, egy kis jószágot vett magának, 's abban kedvére élt. Es így tellyesedett - bé nyilván szüleinek, 's taní-

fze je nad nyim fzpuno ocsiveszno nyegovi
roditelov, i vucsitelov blagoszlov, i kí je
káksi fzsrecsen 'sítek fteo doli fzpíszati, on
fze je z-példe Károla fzpoumeno.

SZIROMASKA SZÜHA DOJDA.

Níka fzirouta deklicsina, ftera je tühih lüdihi
otrokom mogla dvoriti, doli je fzejla, i jou-
kala fze je. Pítala jo je hí'sna gofzpodaricza:
zakai joucses? jeli ti kaj falí? ah! právi ta
deklicsina, csi fzi premíszlim, ka bode z-mé-
ne, zaíszfino morem joukati! Drüga decza
v-foulo hodijo, i vnouga dobra fze vcsíjo, jasz
pa tak gori rafztém, liki lagoja tráva. Nikaj
nemam, fz-koj bi plácsala vucsitela; ár mo-
rem za moj krüh fzlü'siti, i tak bedaszta ofz-
tánem. Sto m'i fzlü'sbo dá, csi pripravnejsei
dr'sincse nájde? rada bi v-nocsi delala, da b
fzamo mogla hoditi v-foulo, ino fze kaj nav-
csiti! Pomilüivala jo je gofzpodaricza, i mífz-
lila je vu-fzebi: fzimlujem fze nad etov fzi-
routov. I Boug tou fcsé, naj fze fzmilüjemo
nad timi nevolnimi, i koga na dobro dati
vcsiti je tákse dobro djánye, od fteroga nye-
mi véksega nemore cslovik prikázati. Od
onoga vrejména máo je poszlala to fzirouto
vízaki tyeden niftero vöro v-foulo; i csi fze
je vecs dobra navcsíla ta deklicsina, bole je
vörno, i gyedrno delala.

tanítóinak áldások, és ha ki valami boldog életet akart elő adni, ez Károlynak példáját emléttette.

A' SZEGÉNY DAJKA LEÁNY.

Egy szegény Leányzó, kinek idegen embereknel gyermekek mellett dajkálnodni kellett, le üle, és síra. Kérdé a' ház aszfzonya: miért sírsz? vagyon-e valami bajod? Ah! úgy mond a' leány, ha meg-gondolom, mi leszen belőlem, valóban sírnom kell! Más gyermekek iskolába járnak, és sok jót tanulnak, én úgy nővök-fel mint a' rossz fű. Nintsen sem-mim, a' miből fizetsem az iskola-bért; mert kenyereért szolgálnom kell, és így kellen maradok. Ki fog szolgálatot adni, ha alkalmatosabb embereket talál? örömet éjtízaka dolgoznék, csak járhatnék iskolába, és valamit tanulhatnék! Meg-indúla rajta az Aszfzony, és meg-gondolá magában: meg könnyörülök e' szegény leányzón. Isten-is akarja azt, hogy könnyörületességgel viseltessünk a' szegényekhez, és valakit jóra tanítatni oly jó-tétel, mellynél nagyobb a'-hoz mutatni nem lehet. Az időtől fogva el-küldé a' szegény leányt minden héten egynehány órákra az iskolába; és mennél több jót tanult a' leány, annál hívebben, és szorgalmatosabban dolgozott.

LAGOJÍ SZLUGA.

János sže je od lagoji roditelov gori odhrá-
no, i vu szvojoj mladofzti je k-ednomi hūdo-
ga 'sítka goszpoudi priffao; kí je na szvoja ni-
kaj nej pazo. I tū je on czilou lagoji grátao.

Nocsi je v-ostarii szprevájao, vujdné je na
nyivi pri plūgi szpáo, ali gde je on indri no-
szami mogao biti. Segou je meo 'sivíno pre-
vecs goniti, z-váraffa je vszigdár pijan vö
priffao, i kak sže je szegrejla 'sivína, tak jo
je vroucso ali k-jafzlam privézao, ali na vou-
do pelao. Vszigdár je plantave, i szlejpe ko-
nye meo; i nyegov goszpoud je v-krátkom
vrejmeni pouleg nyegove nemárnofzti zgūbo
vfze szvoje konye. Naszlejdnye zavr'seni,
vu nevouli, v-sziromaftvi, i od nikoga nej
objoukami je mr'o.

Szlugov nyihova vtráglofzt, nevörnofzt, i
szloboden 'sítek je zrok vnougi kvárov, i od-
vzeme od nyih Bo'si blagoszlov, i lūdih lū-
bav.

PRÍSAVCZI.

Eden mou's, i nyegova 'sena, fteriva szo
z-szvoje domovíne lagoji lidjé vö zgonili,
v-trdoj zími szta v-edno málo vész prisla.
Pred obcsinov szta pravicsno, i dreszélno pri-
povidávala szvoj fztális, i szloboscsino szta
profzila pri nyih obfztati. Vu toj vészí szo
bílí

A' ROSZ SZOLGA.

János rossz szüléktől neveltetett-fel, és ifúságában feslet életű Úrhoz jutott; a' ki a' magára épen nem vigyázott. És itt ő tellyességgel el-erköltstelenedett.

Az éjtszakákat vendég-fogadóban töltötte, nappal a' mezőn az ekénél alutt, vagy a' hol ő másutt magán lehetett. A' marhát igen meg-szokta hajtani, a' városból mindenkor rézegen jött-ki, és a' mint meg-hevesedet a' marha, azon hevesen vagy a' jászolhoz kötötte, vagy a' vízre vezette. Mindenkor sánta, és vak lovai vóltanak; 's az ura rövid idő alatt annak feslettsége miatt el-veszté minden lovait. Elvégre el-hagyattattan, nyomorúltan, szegényül, és meg-fíratatlanúl holt-meg.

A' szolgáknak restségek, hívségtelenségek, és fesletségek nagy károkat okoz, 's megfosztja őket Istennek áldásától, és az emberek szereteteiktől.

A' JÖVEVÉNYEK.

Egy ember, és annak felesége, a' kik hazájokból rossz emberek által ki-üzettettek, kemény télben egy kis faluba jöttek. A' község előtt igazán, és érzékenyen ki-jelentették ügyeket, és engedelmet kértek azoknál maradni. Ebben a' faluban vóltak vendégeket örö-

bilí lidjé, kí fzo goltí radi gori príjímali; záto fzo tejva dvá prífavcza jáko vugodnò gori príjali. Za fztanyé fzo nyíma meízto dáli, i pomogli fzo nyidva z-hí'snov potreboúcov.

Ovo, decza moja! kak je lounao Boug tou radovolno gori priétje. Tejva tühíncza fza z-fzvoje zahválnofzti te vescsane na vnouga nouva, i hafznovita dugoványa, i rázlocsno meftríjo návcsila, po fterih je nyim polfzko delo dofzta bole od rouk slo, kak prvle. Vö fzo razglaffení z-fzvojov zelénov krmov na teliko, ka fzo 'sivíno v-ftalli lejhko krmili. I fz-tejm tálom fzo fze vescsanye jáko pomogli.

Vlomi lacsnomi tvojega krúha, i vö zvr'sene prími notri vu hí'so tvojo.

Ne fzpozábi fze z-rado-volnoga gori príjímánya. Ár fzo vnougi po táksoj dobrotivnofzti jáko fzrecsni grátali.

DERÁRJE.

Lajhár je manyi, i vtraglívi derár bio. Na delo ga je níscse nej fteo meti, ár je te drüge li zadr'sávao; i esi je dönok fto 's-nyim dáo delati, on je zafzftino koga drügoga na fztrá'so k-nyemi mogao polztaviti.

Da je tak níscse nyemi dela nej dáo zvün fzilne potrejbcsine, gda je drügoga nej mogao nájdú, li malo je prífzlú'so Lajhár, níkaí fzi je nej mogao vküip fzpraviti, od dnéva, do dnéva fze je poménsávála nyegova moucs, i delo je jáko netécsno bílou pred nyim. I záto je nafzlejdnýe vízo yolo zgübo, mrmra-
jou-

örömet fogadó emberek; azért ezt a' két jövevényt igen kedvesen fogadták. Lakóhelyet adtak nékiek, és meg-segítették őket szükséges házi szerekkel.

Imé, gyermekeim! hogy jutalmazta-meg Isten ezt az örömet fogadást. Ezek az idegenek hálaadatofságokból a' falusiakat fok új, és hasznos dolgokra, és külömbféle fortélyokra tanították, mellyek által földművelések fokkal jobban folyt, hogy sem az előtt. El-híresedtek a' marhatartó füvekkel el-annyira, hogy a' marhatartást bé hozhatták. És ekképen a' falusiak igen meg-vagyonosodtak.

Törjed az éhezőnek kenyeredet, és az ügye fogyottakat fogadd-bé házádba.

El-ne felejtkezzél örömet bé-fogadó lenni. Mert fokban illyetén jó akaróságok által igen szereztséssékké lettek.

A' N A P S Z Á M O S O K.

Lomhafi túnya, és rest nap számos volt. Dologra senki sem akarta ötet, mert a' többieket tsak akadályozta; és ha ki még-is dolgoztatott véle, annak bizonyal egy mást valakit kellettett vigyázására állítani.

Mivel tehát senki sem adott nékie dolgot szorúltságon kívül, midön mást nem találhattott; keveset-is kereshetett Lomhafi, semmit se gyűjthetett magának, napról napra megfogyott ereje, és a' dolog igen ízetlen volt előtte. Ugyan azért végtére el-kedvetlenegett, zúgolódóva lön, irigyé, és mindenekkel
E pere-

joucsi, novosceni, i z-všejmi 'szvajövajoucsi je gratao. Z-szvojov 'senouvje, štera je za volo nyegove nemárnofzti vnogo-krát z-deczouv vrét niti krüha nej mejla, vu jáko szmoutnom hí'snom zákoni 'siveo, i ocsivefztno je viditi bilou na nyem nevolo, i pomenkánye. Eden-krát, da bi domou sli večér zdela, pred níkim szkrblívim derárom fze je tou'so govorécsi: mí nevolní derárje! zafztnò je 'súhki nafs 'sítek! Nej je, právi te drügi, med nami je li manyákom hüdou. Ki fcsé delati, i zná, onomi drügo ne falí, nego ka je vilé od potrejbcsine, nafzledüvajoucsim tálom ono lejhko tá ofztáne.

Nemárnofzti je nafzledüvajoucsi tiváris fziromaštvó.

DOBER POLZKI VÉRT.

Gaspar je po polszkom deli jáko prémocsen gratao. Tou fze je pa etak pripetilo. On je szám dr'sao szvojo zemlou. Rízaoseseka je prejlog dobrò gori zourao, i tak globoko, kak je hafznovito stímao. V-szühom vrejmeni je po ouřzmom dnévi dobrò szploh povlácso, i všo nehafznovito trávo je vö znofzo. Po šrtom tyédni Iváncseka je gnój na nyou zvozo, i podourao ga je. Na pokonczi Jakopescseka je pa znouvics gori zourao, nafzlejdye vu zacsétki Mihaoscseka, ali 'fe na ménfe brázde k-fzejanyi. Za fzejanye 'sito je szpejszicsne zemlé küpo, geto je 'sito vu znouvics gori zoránoj zemli fztalou, i z-onoga je

perekedővé. Feleségével, kinek ura restsége miatt sokszor gyermekeivel kenyerre se volt, igen háborodott házasságot élt, és nyilván ki is tetfzet rajta a' nyomorúság, és szükölködés. Egykor, hogy haza menének este a' dologról, valamelly szorgalmatos nap számos társa előtt panaszkodott mondván: mi szegény nap számosok! valóban keferü életünk vagyon! Nints, úgy mond a' másik; közülünk csak a' resteknek vagyon rossz dolgok. A' ki dolgozni akar, és tud, nem szükölködik semmi nélkül, hanem csak a' nélkül, a' mi kellenél több, következő képen el is maradhat.

Restségnek követő társa a' szegénység.

A' JÓ MEZEI GAZDA.

Gáspár a' föld miveles által jó vagyonosfálön. E' pedig így esett meg. Ö maga bírta földjét. Pünkösöd havában ugar földjét jól fel-szántotta, és olly mélyen, a' mint azt hasznosnak vélte. Száraz időben nyóltz nap után azt jól tiszván meg-boronálta, és minden gázt kí-hordogatott. Négy hét után szentiván havában trágyát hordott reá, és közé szántotta. Szent Jakab havának vége felé ismét újra fel-szántotta, és Szent Mihály havá elein-is, de már kissebb barázdákkal a' vetésre. A' vetni való rászot homokos földről vette, a' hól a' rozs az új fel-szántott földben állott, és annak kiláját meg-fizeté örömet két tallérral-

je eden kebeo rad plácsao z - dvöma tolaroma dragse. Gnojniczo je zaveliko dr'sao. Zato je v - zimi z - dvoriscsa konyfzki, krávji, i drü - ge féle gnoj na eden küp dáo znofziti, i med nyega líftje, sáfs, i mrvo; i csi je pejszecs - no zemlou potrejbno bilou gnojiti, podrte pé - csi telikájse zemlou, z - blata fztejne; ali drü - ge falate fztáre hrambe. I na vízáko trétye leto fzo víze nyegove nyíve bílé pognojene. I v - toj zemli je vecs pripouvao, kak v - de - fzeti drügi mejsztaj. Pri dobroj moucsi je bíla nyegova 'sivína. Gnojá je nej dáo vö - voziti na vilicze z - nehafznovitim prevása - nyem. Zato je i mogla podnásati nyegova 'sivína vízáko polfzko delo, i pouleg toga je dönok zdrava bíla, i dugo trpécsa. Nyegova vertinya je fskrblíva bíla domá, i na pouli, nikaj je nejtázaprávila, i vörnò ga je pomá - gala. Szvojo deczo je na pobo'snoszt, i na delo gori hráno. Zato fze je i na nyou fzlo - bodno zavüpao. I tak je obogato Gaspar.

Zemlou nám je Boug dáo z - fzvojim blagoszlovom;

Csi bomo ji csednò nagájali z - delom :

Veliki je nájem velikoga trüda,

Manyáka csloveka prázna je poszouda.

K R O T E K Č S L O V I K .

Obprvim, gda je Riktar grátao János, i réd, i praviczó je zácsao dr'sati vu vélzi, od fzou - fzidov je vnogo - krát pregányani, i z - nedo - fztojnimi ricsmí obpszüvani. Ali on je nyé
nej

is drágábban. A' trágyázáson igen fokot állított. Azért télen az udvarról ló, tehén, és más egyéb ganéjt egy rakásra öfzve hordogattott, 's annak közébe leveleket, szittyót, és fűgaszt; és ha homokos földet kellett trágyáznia, romlott sütő kementze földet-is, sár-falakot, vagy más régi épület darabokat. És minden harmadik esztendőre egészen meg-volt trágyázva szántó-földje. Ugyan ezen a' földön, többet-is termesztett tíz más vetésnél. Jó erőben volt marhája. A' ganéjt ki-nem hordogatta az útfára hasztalan kotsi járással. Azért-is győzhetett marhája minden szántó vető munkát, 's a' mellett még-is épen volt, és tartósan. Gazdaszónya szorgalmatos volt mind otthon, mind a' mezőn, semmit sem tékozolt-el, 's híven segítgette. Gyermekait jámborságra, és dologra nevelte, azért azokra-is bízhatta magát. És így gazdagult-meg Gáspár.

Néktünk engedi Isten bő-áldással,
Ha miveljük okos gondoskodással,
A' térséges földeket.

Nagy fáradságnak vagyon nagy jutalma,
Nem-is lehet heverő nyugodalma,
Ha ki vár bő verneket.

A' SZELID EMBER.

Elejéntén, hogy bíróná lett János, 's rendet, és igazságot kezdett tartani a' faluban, szomszédjaitól sokszor üldöztetett, és érzékeny szavakkal szidalmaztatott. De ő viszsa

E 3 nem

nej nazáj zobpfzüvao, nego je pravo: priateľ-
je, zakaj m'e pfzujete? jašz vu vřzem vař
hařzek řscsem. Brezi ředa je ni edna vřřz
nej řzrecsna. Po vrejmeni bole tou prevřdite,
ř meni zahvřlite.

Hřdo z-hřdm ne placřjete, nego ono krot-
kò pretřpte, cři kaj za volo dobroga pařce-
nyř trřpřte; tak řze k - vařřemi krotkomi Zve-
licřiteli Jezuffi Kriřztuffi priřzpodobite.

L A G O J I P Á V R I.

Vu Lagojoj vřřzi prebřvajoucsi pāvri řzo po
vřřzoi blř'snyoi krajřni jřko lagoji glřřz meli.
Ali řzo ř dořřřtřne lagoji lidjė bilř. Ar řzo
oni řřvoje zemelfřzke gořřpodė, ř řřouřřřidov
mejė z-meřřřt gřbali; ř geto řzo řze nyřhove
nyřve křkřse přřřcřse, ali trřvřnika dotřkale,
vřřzako leto řzo kaj z - onoga preourali, ř řř-
třkřřov krivicřřov řzo řřteli řřvoje nyřve povėk-
řřvati řř - kvřřrom onih, řřtėrih řze je te drřgi
třř dořřřtřřjao.

Sřřvojo 'řivřno řzo vřnogo-křřt po prepovej-
dani meřřřřtej pařřli, cři řzo zvedli, ka niřřcř
na nyř ne merka, ali řzo jo pa brezi pařřtė-
ra v-kvřř přřřřřtřli. Cři řzo řř-koi deřřřtřřno
mogli dati, geto je li mogoucřse bilou, vkanili
řzo pobirřcřsa. Na řřřvojo dečřř řzo niķaj nej
trřřřřli, niři řzo je v - řoulo na včřenyė nej
dřli. Sřřmi řzo pa jřko po řejčři hodili
v - cřėrkev, vu ono edno meřřřto, geto bi dő-
nok eřřcř kaj dobra mogli cřřřti. Ali pouleg
vřřřega toga krivicřřnoga blřřga řřřřkanya řzo li
dőnok

nem szidta őket, hanem azt mondá: barátim, miért szidalmaztok engem? Én mindenben javokat keresem. Rend-tartás nélkül semmi falu sem boldog. Jobban által fogjátok azt idővel látni, és nékem meg-köszönitek.

Roszszat rosszszal ne fizessetek, hanem azt szelíden el-tűrjétek, ha mi jó igyekezetért szenvedtek; ezzel fogtok szelíd üdvezítőkhöz a' Jéhus Kristushoz hasonlítani.

A' ROSZ PARASZTOK.

Roszházan lakó polgároknak az egész szomszéd környékben igen rossz hírek vólt. De igazán-is rossz emberek vóltak. Mert ők uraságoknak, és szomszédjaiknak határjaikat elmozdíták helyekből, és a' hol szántó földjök valami pusztát, vagy rétet ért, minden esztendőben el-szántottak abból valamit, és az ilyen igazságtalansággal akarták szántó földjeiket nagyobbítani másoknak károkkal, a' kiké vólt a' többi rész.

Marháikat sokszor tilalmas helyeken legeltették, ha meg-tudták, hogy nintsen azokra vigyázat, a' vagy pásztor nélkül kárba eresztették. Ha valamit dézsmában adniok kellett, a' hol tsak lehetett, meg-tsalták a' szedőt. Gyermekükre semmit se költöttek, még az iskolai oktatást sem adták-meg nékiek. Magok pedig igen ritkán jártak a' templomba, azon egy helyre, a' hol még valami jót halhattak volna. De azonban a' mellet igazságtalan jószág keresés mellet még-is tsak szegények

dönok fziromáczke vszigdár ofztanolí, i nikak
fzo nej mogli naprej pridti; i vu vszój okro-
glíni, kak je 'se povejdano, bilí fzo odörjeni.

Kí mejé z-fzvoji mejszť gene, on je zrok
vnouge hüdoube.

Lüczkoga ne 'feli.

Lüb'te praviczó, i tá ofztav'te kriviczó.
Ar je vřzáka krivicza grejh.

Szamò oni, kí praviczó lübijó, v-etom 'sit-
ki mirovni, i fzrecsni, po fzmrti pa blá'seni
morejo biti.

TATÍNSZKI VÉRT.

Tatínszki vért je toti fzám nej kradno, ali
tatyé fzo fze pri nyem vküp fzprávlali: i da
je pivo tocsó, dofzta fzo pri nyem potroffilli
z-odánoga tatínszkoga blága gori vzéti pejnez;
i fzám je tüdi te tatínszki vért to tatínszko
blágo odávao mészto tatouv. Nafzlejdnye je
pa polovlena ta tatínszka banda, vö je ovádila
i fzvojega vértá, kí je 's-nyouv vrét ednáko
kastigani.

Da bí ne blo vértá, ne bi bilou tatá.

Kí tatíjó vídi, naj fze ne presztrálfi ono
vö ovaditi.

Kí zuajoucs tatínszko blágo küpi, on je ta-
tínszki pomagács.

gények maradtak mindenkor, és semmire se kaphattak-fel, 's az egész környékben, a' mint már meg-vagyon mondva, meg-útáltattak.

A' ki a' határokat ki-mozdítja helyekből, fok rofznak az oka.

A' másét ne kívánd.

Szerelsétek az igazságot, és az igazságtalanságról le-tegyetek. Mert minden igazságtalanság véték.

Azok egyedül, a' kik az igazságot szeretik, ez életben tsendések, és szerentsések, 's halál után boldogok lehetnek.

A Z O R G A Z D A.

Az orgazda maga ugyan nem lopott, de a' tolvajok ő nála gyültek öszve: és mivel fert mért, fokat költének nála az el-adott tolvaj jószágoknak bé-vett árából; maga az orgazda-is lopott jószágokat el-adogatott a' tolvajok helyett. El-végre meg-fogattatott a' tolvaj szövetség, orgazdájok-is fel-adatott, a' ki vélek egyenlőképen meg-büntettetett

Ha orgazda nem vólna, tolvaj sem vólna.

Ha ki tolvajságot lát, ne irtozzon azt feladni.

A' ki tudva lopott jószágot veszen, segítö-je a' tolvajnak.

SZKA'SLÍVECZ.

Gyüri je szli'so pri ednom goszpoudi, ki je drüge poszebne oupravicze meo, i ki je li nigda, nigda, i nej vszako vöru mogao poglédnoti za szvojimi blápczi. Té vöre je gori dr'sao Gyüri. Gda je 'se znao, ka goszpoud pride, na szmrt je delao. Csi sze je goszpoud nazaj obrno, taki je osztavo delo, ino je drüga nehasznovita dugoványa na prej vzéo. Vu czérkvi sze je za pobo'snoga presnyávao, zdihávao je, i joukao. Ali szkrivomá je náj mrszkejsa dela csinio. Goszpoud ga je dugo vrejména za náj vörnejsega blápcza dr'sao; ár szi je Gyüri vnogo-krát zgucsávao 's-nyim od toga, ka je krivicza manyemi, i nevörnemi biti, i prauti tim drügim sze je tou'so, ka od nyih za volo szvoje vörnösztí doszta more trpeti. Ali eden-krát ga je nevejdacs zapopadno goszpoud na ednoj neszmernej tatíji, i gda je 'se vlovleni bio, te szo prisla na szvetloszt nyegova hüda csinejnya. Po dvei gibej je kastigani.

Szka'slivecz je náj mrszkejsi hüdo-delnik, ár nej szamo lidi, nego i Bogá scsé vkaniti. Ali ne zabloud'te, Boug szi ne dá z-szébe spota szprávlati.

PASZTÉR.

V-ednom lejpom ránom vrejmeni je vido níki pasztér szvojo csrejdo, ka sze je pred nyim pászla. Taki

téda

A' KÉPMUTATÓ.

György szolgál vala egy urat, a' kinek más különös hivatalai valának, és a' ki tsak néha néha, nem pedig minden órában láthatott szolgái utánn. Ezeket az órákat fel-jegyzé magának György. Ha megtudta, mikor jön elő ura, akkor halálba dolgozott. Ha vissza ment az ura, azonnal abban hagyta munkáját, és hasztalan dolgokban foglalatzkodott. A' templomban dítatosnak tette magát, sobajtozott, siránkozott. De titkon el-követte a' leg-feslettebb tselekedeteket-is. Az ura sok ideig leg-bívebb szolgájának tartotta lenni; mert György sokszor beszélgetett arról véle, hogy igazságtalanság tünnyának, és hívségtelennek lenni, és a' többiek ellen panaszkodott, hogy azoktól hívségéért sokat kellene szenvednie. De egykor véletlenül rajta éré ura egy igen nagy lopáson, 's a' mikor meg-fogattan vólt, akkor jönnek vala világosságra gonosz tselekedetei. Kétszerezesen meg-büntettetett.

A' Képmutató leg-gyalázatosabb gonosztévő, mert nem tsak az embereket, hanem az Istent-is megakarja tsalni. De meg-ne tsalatkozzatok, az Isten nem hágy magából tsúfot üzni.

A' PÁSZTOR EMBER.

Egy szép reggeli időben látá egy pásztor nyáját maga előtt legelni. Ugyan akkor jámbor gondolatokat

teda je pobo'sna mislejnya pobũdo vu szvojem szrczi.
 Moj Boug! tak právi vu szebi, moj Boug! kak szo
 vsza lejpa, stera szí ti sztvouro! kak szam jasz szre-
 csen, ka tebé morem dicfiti! I eti szam jasz szám
 jedini, ali ti, Goszpoud moj! vidis, i poznas mené.
 I scém vu mojoj cséfti vörno hoditi, vszákoga kvára
 sze ogibati, i dobro csiniti. Ár je tou Bo'sa vola.
 Jasz nevolás! po kom morem bole szkázati k-Bougi
 mojo zahválnoszt, kak po právoj pokornoszt? Sou je
 tak na szvoje delo, i csífto je mládo vrbje od vodení
 klicz, i stero sze je czouczalo, potrdo je. Poízkao
 szí je protye, i raztrgane ploté je popravo, i za be-
 tésne vu vészi bodoucse je hasznovito trávo pobirao.
 Na kráczí, na tou je bila vsza nyegova szkrb, naj-
 bi dobro csinio. Tou sze je vescsanom jáko povidí-
 lo, i nej szo dopúšťtíli, ka bi kaj potrebuvaro, gda
 je sztar, i szlab grátao.

NEZDRAVO JE, KA JE PREVECS.

Csí je Kristóf na gosztüvanye, ali na kákse drůgo
 goscsenyé bio pozváni; teliko je jo, i pio, ka je
 szvoja csítejnya, i pamet pogůbo, i ober toga je i
 obete'sao. Med pítvinov, prule nego sze je czilou
 zapájo, z-lidmi je vnouge szplejtícze zacsfnyao na teli-
 ko, da je vnogokrát do moudri 'slákov dobró zbitt
 nesseni domou. Ár je tou dr'sao, ka je na goscsenyej
 biti teliko, kak szebi dobro volo napraviti; i ka sze
 brána,

tokat indított-fel szívében. Istenem! ugy mond magában, Istenem! mi igen szép minden, a' mit te alkottál! ki szerentsés vagyok én, hogy téged dicsőíthetlek! És itt egyedül magam vagyok, de te, Uram! látsz engem, és esmérsz! Akarok-is hivatalomban biven el-járni, minden kárt el-távoztatni, és jót tselekedni. Mert ez az Isten akaratja. Szegény fejem! miben-is mutathatom-meg inkább Istenembez háláadásomat, hanem az igaz engedelmeség által? Elment tehát dolgára, és ki-tisztítá a' fiatal fűzfákat a' vízi tsemetéktől, és a' mellyek ingadoztak, meg-erősíté. Vesszőket keresgetett magának, és a' romlott sövényeket meg-jobbitotta, a' faluba való betegeknek jó orvos fűveket szedgetett. Egy szóval igazában azon vólt minden gondja, hogy jót tegyen. Ez a' falusiaknak igen meg-tetszett, és őtet szűkölködni nem engedték, mikorra meg-öregedett, és el-erőtlenedett.

EGÉSZSÉGTELEN, A' MI SOK.

Ha Krisztof lakadalomba, vagy más egyéb vendégségbe hivatalos vólt; annyit evett, 's ivott, hogy érzékenységet, és eszét el-veszté, 's annak felette meg-is betegede. Ivás közben, minek-előtte éppen meg-ittasodott volna, az emberekkel sok garázdaságokat kezdett annyira, hogy sokszor jól kéké veretetten vitetett haza. Mert azt tartotta, hogy vendégségben lenni, annyi legyen, mint magának jó kedvet gerjesztetni; és az étel
ital

brána, i pitvina záto gori dáva, naj sze vszáki do
grla naszúne, na beteg napsé, i szvoio pamet zapijé.
Ali Kristóf sze je i malo dobra návcso od szvoji ro-
ditelov, i vu soláj; niti je eden rázumen cslovik nej
rad bio vu nyegovom pajdástvi.

Z-Bo'simi dármí vészélo v'sívaj; ali ték tvojeja
jezika naj te na obloszúnoszt ne zapella. Vszákom
dugoványi mertik zdr'si. Nemertücslivoszt je véksi
grejb, liki lidjé stímajo z-obcsinszkim tálom.

OD HASZKA POGLAVÁROV.

V-ednoj vészi szo sztáli stirje rédni, ali táksi stirje
vértje, kí szo réd, i praviczó lúbili; i dvanájszet
nerédni, tou je, táksi, kí szo sze li pouleg szame
szvoje lasztivne voule ravnali, i na obcsinszko dobro
szo nikaj nej pomágali. Po pouli té vészi je tekao
eden potok, sleri je vu velikoj povoudni vnogo-krát
pretrgno náj meti, i po povoudni je skoudo nyívam,
i trávnikom. Ti stirje rédni vértje szo popravlali
nájmeti, ino szo sze pasčili pouleg szvoje moucsi; ali
tou je na nyé gledoucs jako veliko delo bilou; ti dva-
nájszet nerédni szo pa nej steli nyim pomágati, i
z-szvoje trdo-okornosztí szo ráj kvár vadlíváli, nego
ka bi i drügim pomágali. Vu nyihovoj vészi je tak
veliko, i globoko blato bilou, ka je v-nyem vesúvala
vzími nyihova 'svína, i ni eden je nej magao vó zvo-
ziti

ital azért adattatik-fel, hogy kiki torkig, és egész beteggő meg-tőmje magát, 's eszét meg-igya. De Kristóf kevés jót-is tanult szüleitől, és az Iskolákban; nem-is volt semmi értelmes ember örömeit társaságában.

Az Isten' adományival vidám kedvel élj, de nyelved' izlelése a' mértékletlenségre ne vezessen. Minden dologban mértéket tarts. A' mértékletlenség nagyobb véték, hogy sem a' minéműnek tartják azt közönségesen.

A' FELSŐSÉGNEK HASZNÁRÓL.

Egy faluban laktanak négy rendes, a' vagy-is olly négy gazdák, a' kik a' rendet, és igazságot szerették; és tizenkét rendetlenek, az az, ollyanok, a' kik semmihez sem, csak tulajdon akaratjokhoz igazgatták magokat, és a' köz jóhoz semmivel sem járultak. Ennek a' falunak földjén által foly vala egy patak. Ez a' nagy vizekben sokszor be-szakasztá a' töltéseket, és ki-öntésével ártott a' szántó földeknek, és a' kaszáló réteknek. A' négy rendes gazdák töltögettek, és igyekeztek tehetségek szerént; de ez hozzájuk képest igen nagy munka volt; a' tizenkét rendetlenek pedig nem akarák azokat segíteni, és nyakasságból inkább kárt vallottak, hogy sem másokon-is segítsenek. Falujokban olly nagy, és mély sár volt, hogy abban el-akadtott télen marhájok, és egyik se hordhatta-ki télen

udva-

ziti vzími z-svojega dvora gnojá brezi trůda, i kvára. Ti stirje rėdni vėrtje szo pravili doszta-krát: pomagajte nám vszi, i poslaszrajmo vėsz sz-kamėnyom. Ti nerėdni szo pa na tou nej sztanoli, nego szo szí káksa drůga dela naprej vzėli, i na polszko delo je ndj mėnsa nyihova szkrb bėla. Ona vėsz je mejla ouzdalecs vnogo nerodne orátje zemlé, i malo drv; ár szo od dáwnya nej dobre szkrbi meli na lejsz. Gáj nasztavimo, pravili szo ti stirje rėdni, i v-nyem drevno szemen poszejjajmo, šivino dájmo pászti, naj mládoga drevja doli ne jci, dokecs visziko gori zrasztė. Prav bi sze mi naszádili, pravili szo ti nerėdni, zdaj z-vėszí vő po'senėmo nasse konye, doli, i gori sze zbrczávajo, gde scsėjo, te bi pa tou tá mogli osztaviti. Na krácii, oni szo sze vu vszem dobrom protivili. Na szlejdnye je dobila tá vėsz ednoga rėdnoga goszpouda. Taki je vsze naci teklo. Te po-bo'sne je on pobváo, i bráno, tim ovim sze je pa mogao rėd, i pravica poviditi, i trdoga sinyeka szo zmėcseni.

Boug lidi po Poglavári ravna, Poglavárje szo od Bouga odlocseni. Oni kastigajo búdo-delnike, i te po-bo'sne bránijo, i pomagajo.

Vszaki cslovik sze tak naj szamhotėcs podá poglavári, pod šteroga oblászt je vr'seni.

mávarából fáradtság, és kár nélkül a' ganéj. A' négy
 rendes gazdák mondának sokszor: segítsetek mindnyá-
 jan, és rakjok-ki a' falut kövekkel. A' tizenkét ren-
 detlenek pedig reá nem állottak, hanem más egyéb
 dolgokba kaptak, és a' föld-mívelés leg-kisfőbb gondjok
 volt. Azon falunak volt sok távulabb-való sovány,
 szántó földje, és kevés fája; mert régtőlóta rossz gond-
 viselések volt az erdőre. Tilalmast állítsunk-fel mon-
 dának a' négy rendesek, és abba fa-magokat vessünk,
 a' marhát őriztessük, hogy a' fiatal fát le-ne egye,
 még nagyra fel-nő. Ugyan ezzel meg-esne nekünk,
 mondának a' rendetlenek, most a' falun ki-hajtjuk lo-
 vainkat, fel 's alá szaladoztatjuk, a' hová akarnak,
 akkor pedig ezt abban kellene hagynunk. Egy szó-
 val, ők minden jóban ellenkeztek. El-végre nyert
 ez a' falu egy rendes uraságot. Azonnal minden
 másképen folyt. A' jámborok meg-dícsértettek, és
 meg-öltalmaztattak; a' többieknek meg-kelletett ma-
 gokkal a' rendet, és igazságot tetszetetni, és a' ke-
 mény nyakúak meg-töretettek.

Isten az embereket felsőségek által vezérli. A' fel-
 sőség Istentől rendeltetett. Ez meg-bünteti a' go-
 nosztévöket, 's a' jámborokat védelmezi, és segíti.

Minden ember meg-adja tehát önként magát a'
 felsőségnek, mellynek hatalma alá vagyon vetve.

OD TIVÁRISTVA, POGLAVÁRSZTVA,
OD PRÁVDE, I VOJSZKE.

Decza! gda fzte vu hí'si vaffi roditelov, nej
li fzte fze du'sni pouleg onoga rendelüvanya
ravnnati, ftero fzo nasztavili vaffi roditelje?
jeli, ka morete, dejmo példo, na prej idti,
gda vász jeifzt zovéja, gori fztánoti, gda vász
büdfjo; fze, alí tá idti, gda vász posílajo? —
tak morete zdr'sati vaffi roditelov zapou vidi,
i ne morete rendelüvanyi prouti fztánoti, fte-
ro fzo vaffi roditelje nasztavili, tou je, vaffi
roditelje z-vami zapovidávajo, i ví fzte bou-
gati du'sni.

Ali kákša nerédnofzt bi bila pri hí'si, csi
niscse ne bi zapovidávao, ali csi bi fto zapo-
vidávao, i niscse ne bi bougao? Zaisztinò, de-
cza moja! ne bi melli v-zími tolpe hí'se, hrá-
ne, i gvanta na vafsem tejli; ár bi fze vfzáki
li za fze fzkrbo, i vfze bi na nikoj slo, alí
bi i 'se dávno vfze tá prejslo.

Naj bode tak blagoszlovení záto Boug, ka
je pouleg fzvoje globoke modronfzti tak zra-
vnao te fzvejt, kak je zdaj, i po rédi vfzáke
féle fzrecsnofzt vesini naszledüvati.

Boug na zemli toga fzvejta rázlocsnoga 'si-
vlejnya fztáliffe má, tou je, jefzo táksi lidje,
kí z-drügimi zapovidávajo, i táksi lidje, kí
fzo drüge bougati du'sni. One, kí zapovidá-
vajo, za roditele, za goszpodo, za poglaváre,
i predpofztávlene imenüjemo; oni pa, kí bou-
gajo, fzo decza, officzejrje, kmetje, alí fzlugi.

Kí

A' TÁRSASÁGRÓL, FELSŐSÉGRŐL, A' TÖRVÉNY-
RŐL, ÉS KATONÁKRÓL.

Gyermekek! midőn szüleiteknek házokban vagytok, vallyon, meg-kell-e magatokat azokhoz a' rendelésekhez igazgatnatok, mellyeket bé-hoztak szüleitek? Nem kell-e, példának okáért, jönnetek, mikor enni hívnak, fel-kelnetek, mikor fel-költének; ide, vagy oda mennetek, mikor küldenek? — Tehát megkell tartanatok szüleiteknek parantsolatjaikat, és nem kell a' rendeléssel ellenkeznetek, mellyet szüleitek bé-hoztak, az az, szüleitek parantsolnak veletek, és ti engedelmeskedni tartoztok.

De mitsoda rendetlenség volna a' háznál, ha senki sem parantsolna, a' vagy ha parantsolna, és senki sem engedelmeskedne? Bizonyyal, gyermekeim! nem volna télen meleg szobátok, ételetek, és ruhátok testeteken; mert kiki csak magáról szorgalmatoskodnék, és minden oda veszne, a' vagy már régen oda-is veszett volna.

Áldásék tehát azért az Isten, hogy mély-séges böltsesége fzerént úgy rendelte-el a' világot, a' mint vagyon, és a' rend után mindennemű boldogságot következtet.

Istennek világ' földjén vannak külömbféle élet rendek, az az, vagynak olyan emberek, a' kik másokkal parantsolnak, és olyan emberek, a' kik másoknak engedelmeskedni tartoznak. Azokat, a' kik parantsolnak, szüléknek, uraságoknak, felsőségeknek, elő-járóknak nevezzük; azok pedig, a' kik engedelmeskednek,

Kí z-drügim zapovidáva, on iszti je na szvojo perfóno gledoucs du'sen bougati pá drügoga, za volo példa, ví szte du'sni bougati valse roditele, vaffi roditelje pa zemelfzko goszpodo, i tá goszpoda králevcsine goszpouda, Bougi pa vszáki cslovik more pokoren biti.

Lübléna moja decza! vszáki cslovik ne more biti goszpoud, i prejdnyi. Tak pred szé posztavte te szvejt, kak edno czérkev. Jeli ka vu prejdnyem sztouczy ne moro vszi szedeti? Szamò nikeliko ji má tam meszto, ti ovi v-drügom, v-trétyem sztouczy szedíjo, i tak na dale.

Té réd je nasztavo náj vísiffe modrouszti Boug. Kí je pobo'sen, lübi Bo'se nasztávlanye.

Ali kak sze je tou moglo zgoditi, naj eden cslovik drügoga bouga, nyemi szlü'si, 's-nyim vu tiváriszvi 'šivé tak, da vu gvüsnom dugoványi eden od drügoga viszi? Jeli je nej mogao osztánoti vszáki szvoj losztiven goszpoud, nej li je mogao vszáki szebi 'šivetí, brezi toga, ka bi sze za drüge szkrbo? Jeli ne bi tou bilou bougse? Ne bi, lübléna decza! Ár kak szo nasztanola tiváristva, právde, poglavárisztva, i vojszka, povejm vám na kráczí.

Vu zacsétkí je li eden pár lüdiu bio. Ádam je ocsa, i Ejva je mati vszejh lüdiu, kí szo za nyima 'šiveli, i esese 'šivéjo. Tejva szta ládala z-vszov zemlouy. Ár je oblászt dáonyima Boug ober zemlé, i vszáke sztvári. Vu hí'snom zákoni szta 'šivela, i deczo szta mela. Dokecs je decza mála bíla, ocsa, i mati szta sze mogla za nyihovo dr'sánye, i gori odhranyc-

gyermek, tiszte, jobbágyok, vagy szolgák. A' ki mással parantsol, ugyan az személyére-
való nézve engedelmeskedni tartozik ismét
másnak, példának okáért, ti engedelmeskedni
tartoztok szüleiteknek, szüleitek pedig a' föl-
des uraságoknak, ez ezek az uraságok az or-
szág' úrának, az Istennek pedig minden ember.

Szerelmes gyermekeim! minden ember
nem lehet úrrá, és előbb-kelevé. Ugy ve-
gyétek-fel a' világot, mint egy templomot.
Nemdenem az első székben nem ülhetnek
mindnyájan? Tsak egynehánynak vagyon ott
helye, a' többiek a' második székben ülnek,
a' harmadikban, és így tovább.

Ezt a' rendet tette a' fő böltseségű Isten. A'
ki jó erköltsű, kedvelli Istennek rendelését.

De hogy lehetett-meg az, hogy egy ember
másnak engedelmeskedjen, annak szolgáljon,
's azzal társaságban, a' vagy-is bizonyos egy-
mástól való le-függésben éljen? Valljon nem
maradhatott-é kiki maga faját ura, nem élhetett
magának, a' nélkül, hogy másokért gondoskod-
jon? Ez nem vólt volna-é jobb? Nem, szerel-
mes gyermekeim! Mert miképen származtak
légyen a' társaságok, törvények, felsőségek,
és a' katonák, el-mondom néktek rövideden.

Elejéntén tsak egy pár ember vólt. Ádám
az atyjok, és Éva az anyjok minden embe-
reknek, a' kik utának éltenek, és még élnek.
Ezek birták az egész földet. Mert hatalmat
adott nékiek az Isten a' földön, és minden
állatokon. Házaságban éltenek, és gyermekek
vólt. A' míg a' gyermekek kitsínyek vólta-
nak, az atyának, és anyának kellet azoknak

nyenyé szkrbeti, da je ona száma szebi nej mogla pomáhati; i decza je du'sna bila szvoje roditele bougati.

Vídite, tou je bilou prvo tiváristvo, ali pa dr'sina, nájmre roditelov, i deczé. I tü je bilou prvo goszpofztvo, ali oblázt, nájmre, roditelov nad deczouv. I prvo podánye, ali podlo'snoszt, nájmre, deczé roditelom.

Gda je 'se decza zadofzta odráztla, ino mocsna grátala, i za szvojo hráno, i dr'sánye sze je 'se száma lejhko poszkrbejla: poszebi fzi je dr'fino nasztávila. Záto szo roditelje nyej vö dáli níki táo z-szvojega poszva, i odpüsztili szo jo od szebe. Gda sze je 'se lüsztvo vszaki dén bole, i bole povnoufalo, vecs, i vecs je tüdi dr'sine nasztanolo, i naszlejdneye szo dalecs po zemlé razísle. Dokecs szo presztor mele, tecsasz je tou vsze tak lejhko bilou. Ali dönok je eden táo zemlé bougsi bio od drügoga. Dobre vodé, dobroga polá, dobroga pásnika, dobri drv szo nej mogle nájditi povszéd ednáko. Vszáka dr'sina bi rada mejla to náj bougse. Kí je pa kaj dobroga dr'sao, tá je drügoga nerad püsztó. Po tom szo sze protivnoszti pübüdile med dr'sinami. Ka je níkoga bole Boug blagoszlovo, da je szkrblivejsi, i pobo'snejši bio, tou je toga drügoga zburkalo. Záto je z-protivnoszti szilnoszt nasztánola, i eden je toga drügoga zaklao. Ali csi je edna dr'sina mocsnejša bila od te drüge, ta mocsnejša je to szlabejšo pregnála, i porobila je nyéno blágo. Oni potomtoga, kí szo pregnani, csi szo príliko

fel-tartásokon, 's neveléseken gondoskodnia; mivel magokon nem fegíthettek; és a' gyermekek tartoztak szüléiknek engedelmeskedni.

Imé, e' vólt az első tárfaság, a' vagy-is familia, tudni-illik, a' szüléké, és gyermekeké. És itt vólt az első uraság, a' vagy-is hatalom, tudni-illik, szüléké a' gyermekeken. És az első meg-adás, a' vagy-is engedelmeség, tudni-illik, gyermekeké a' szülékhez.

Minekutánna a' gyermekek elégségesen megkorosodtak, és meg-erősödtek élelményekről, és meg-tartásokról már magoktól gondoskodni: azok-is familiát támasztának-fel. Azért a' szülék azoknak adának valami részt vagyonokból, és el-botsáták magoktól. Minekutánna már az emberek napunként jobban, és jobban meg-fokasodtak, több, és több familiák-is támadtak, és végre e' földön megszűze el-fzélyedtek. A' míg helyek vólt, addig ez így mind könnyen meg-lehetett. De még-is egy föld rész jobb vólt a' másiknál. Jó vizet, jó szántó földet, jó legeltetőt, jó fát nem találhattok mindenütt egyenlőképen. Mindenik familia örömet bírta volna a' jobbat. A' ki pedig valami jót bírt, oda mást nem örömet botsátott. Innét ellenkezések származtak a' familiák között. Hogy mást jobban meg-áldott Isten, mivel szorgalmatosb, és jámborabb vólt, ez mást fel-háborított. Azért az ellenkezésből erőszakosság lön, és egyike a' másikat agyon veré: a' vagy, ha egyik familia erősebb vólt másikánál, az erősebb a' gyengébb familiát el-űzé, és el-ragadá fájátját. Azok az-után, a' kik el-űzetettek, ha alkál-

liko najšli, zadomescsávali fzo fze, i vu kom fzo mogli, vu vřzem fzo nazáj skoudili razbiácsom. Da bi pa tou fztálnò tak teklo; cslovecsánřzki národ fze tak, kak vídimo, ne bi povnou'sao, nego bi fze hitro fandao. Vküp fze je tak řzpravilo vecs dr'sine, i pravile fzo: vķüp řztanimo z-ednákim hotejnyem, bránimo řzame řzebé, i naša lařztivna prouti protivníkóm: zvün toga z-obcsinřzkim tálom pomágajmo edna drügoji vu táksi oupraviczaj, řtere edna dr'sina pořzebi ne more zacseti, ali dogotoviti. Tak fzo našztanola velika tivářiřzva, řtera fze za obcsinřztvo, národe, ali za dr'sánya imenüjejo.

Li hitrò fzo pa vpamet vzéli lidjë, ka fze je po pořzebnom vředinányi z-véksim tivářiřtvom eřcse nej dořzta pobougsao nyihov řztális. Ár gda je velika potrejbcsina nyé obvzela; eden je řzkrblivo pomágao, drügi je nemaren bio, i malo je doprneřzao; eden je ranò priřřao, drügi keřznò; niti fzo fze nej mogli vředinati, ka bi meli zacseti, da je vřzáki páli k-řzvojemi piřzkri bole ogen gre-no, i czejle obcsine hařzka je nej dr'sao za prednyeřsega od řzvojega lařztivnoga hařzka.

Zatejm gda bi fze páli řz-toga vu tivářiřtvi vnouge nevoule pobüdile, řtere fzo vřzákoga te'sile, vřjedinali fzo fze lidjë, naj fze kaj dokoncsa, ka bi vu vřzákoj prigodi meli csiniti, ali tá niháti, ali ka bi bilou pravicsno, i kri-vicsno; i vřzáki je oblübo, ka obcsinřzko dokoncsanye na meřzti nihá, i onomi podlo'sen bode. Tak fzo našztanole právde, ali dokoncsanya vu tivářiřtvi.

matofságra kaptak, meg-boszfúllák magokat, és a' miben lehetett, mindenben vízfza ártottak vala a' ragadóknak. Ha pedig ez állandóképen így folyt volna; az emberi nemzetség úgy, a' mint látjuk, el-nem fokasodott, hanem hamar végre jött volna. Öfzve gyűlénék tehát több familiák, és mondának: Álljunk öfzve, egyenlő akarattal védelmezzük magunkat, és fajátunkat az ellenkezők ellen: azon kívül közönségessen segítseük egymást az ollyatén dolgokban, mellyet egy familia magán el-nem kezdhet, vagy véghez nem vihet. Így származtak a' nagy tárfaságok, a' mellyek népeknek, nemzetségeknek, tartományoknak neveztetnek. Tsak hamar észre vették pedig az emberek, hogy magán az egyesülés által nagyobb tárfaságban még nem sokkal jobbítatott-meg állapot-jok. Mert a' midőn nagy szükség érte őket, egy szorgalmatossan segített, más rest volt, és keveset tett; egy korán jöt, más későn, megsem egyezhettek, hogy mihez kezdjenek, mivel kiki ismét maga fazéka mellé inkább takarított, és az egész tárfaságnak javát nem állította előbb valónak önnön hasznánál.

Ezutánn ebből midőn ismét a' tárfaságban fok nyomorgatás támadott, melly mindenikét szorongatja vala; meg-egyeztek az emberek, hogy valamit rendeljenek, hogy minden esetben mit, és mit nem kellelten tennie, a' vagy mi legyen igazságos, és igazságtalan; és mindenike meg-fogadta, hogy a' tellyes végzést helyben hagyja, és annak engedelmeskedni fog. Így származtak a' törvények, vagy-is az el-rendelések a' tárfaságokban.

Potom je ober toga i tou dokoncsano, naj rendelivanye právde vszáki na meszti nihá, i nyej podlo'sen bode, csi ono kaj zapovej, i za kákse falinge volo opomené, i pokára. Ki je jálnik bio, pravo je: právda fze mené ne dosztája, jasť ne razmim tak právde, kak ví drügi, nego na keliko je ona meni na hafzek. Csi je pa tou tiváristvo dopüsztilo, rávno je teliko valalo, kak da bi nikse právde ne meli, ár je vszáki csinio, ka je szám steo. Vjedinali szo fze tak páli v-tom, naj gvüsni lidjé bodo med nyimi, kí bodo pouleg právde szoudili, i vszákomí vu právdi praviczó oszoudijo, i dokoncsajo. Tej m naj vszi podlo'sni bodo, i naj fze od nyih dájo ravnati. Tej m lidém vszáki z-tivaristva more gvüsno plácso prikázati ino nyé hrániti, i nyim pod szmrtnov kástigov naj fze niscse ne podsztoupi skonditi, nego lüsztva vszáka obcsinszka kotriga bode du'sna právde prelomleníka na podlo'snoszt prísziliti, ali pa nad nyim szpuniti od poglavársztva dokoncsano szoudbo. Tak szo nasztanoli szodczi, poglavársztva, Herczegi, i Králi.

Ali veliko tiváriszvo, tou je: vszáko lüsztvo je melo poszebne právde, i návade, ali dokoncsanya; pouleg tejh szo fze drüga tiváristva, ali obcsine nej stele ravnati, csi je tou nyim skodlivo bilou; od toga bole szo nej gori vzele tühoga poglavársztva dokoncsane szoudbe. Csi szo fze se rázlocsna tiváriszva, ali vküp bodoucse obcsine vu pravdeni dugoványaj nej stele vjedinati, ali szo fze nej mog-
gle

Azután e' következett ennek felibe, hogy a' törvénynek végzését kiki helyben hagyja, és annak engedelmeskedjen, ha az valamit fel-ád, a' vagy valami hiba miatt meg-int, és meg-büntet. A' ki álnok volt, azt mondá: a' törvény engem' nem illet, én nem úgy értem a' törvényt, mint ti többek, hanem a' mennyire nékem javamra vagyon. Ha pedig ezt meg-engedte a' társaság, szintén annyit ért, mintha femmi törvények fem lett volna, mert mindenike azt tselekedte, a' mit akart. Meg-egyeztek tehát ismét abban, hogy bizonyos emberek legyenek közöttök, a' kik törvény ízerént ítéljenek, és mindenikének a' perekben igazságot mondjanak, 's végezzenek. Ezeknek mindnyáján engedelmeskedjenek, és magokat azoktól vezéreltessék. Ezek az emberek bizonyos adók által a' társaságnak mindenikétől meg-jutalmaztassanak, 's tartassanak, és ezeknek élete vesztése alatt senki se merjen ártani; hanem a' népnek mindenik köztagja tartozzék, a' törvényfzegőt engedelmeiségre le-kötelezni, vagy pedig azon bé tölteni a' felsőségnak végzett ítéletét. Így származtak a' bírák, felsőségek, fejedelmek, és Királyok.

De a' nagy társaságnak, a' vagy-is mindenik népnek voltak tulajdon törvényei, és tulajdon szokásai, a' vagy rendelkezései; ezekhez nem akarták magokat más társaságok, a' vagy-is népek alkalmaztatni, ha az nékiek kárt okozott; annál-is inkább nem vették-fel az idegen felsőségnak végzett ítéletét. Ha már külömb-féle társaságok, vagy népek együtt lévén, nem akartak a' peres dolgok aránt meg-egyez-

gle zglíhati, edne fzo na drúge fz - protivnim
tálom trle, na nyé fzo vdarile, porobile fzo
nyíhna fziľjá, 'fivíno, i lidí; lidí fzo pa tak
obdr'sale, kak fzluge, i oni fzo nyim mogli
zóbšztom fzlü'siti. Tou je, bojna je bíla med
nyimi. Té fztálís je 'fe vu fzebí bio zado-
fzta pogibelen, ár je vŕze opüŕcseno, i po
tom fze je hüdouba eŕcse povékŕala, da je
vŕzáki z - obcsine poŕzebi naprej fztano, i do-
fzta je mogao kcsaŕzi csiniti: fztrá'siti, ali ne-
priátela naganyati, ali ga preŕztaviti, csi je na
nyé vdaró; ár je niŕcse nej fzmeo zaofztano-
ti, ka fze ne bi oŕpotao, i z - obcsine vö ne
zvrgao. Nej je tak ofztanolo vŕzákom meŕzti
na poŕzko obdelanye zadofzta potrejbni de-
lavczov, niti fzo nej pazili na vrejmen fzej-
janya, ali 'sétve; naŕzledüvajúcsim tálom fzo
fzi v-leti na zímó 'fivlejnya nej mogli pripra-
viti. Čli je du'ŕe trpejla bojna, kak fzi lejh-
ko premíŕzlite, vŕze je opüŕcseno. Vjedinali
fzo fze tak lidjé, naj med nyimi li ti gyedr-
nejši, mlájši, i mocsnejši fztrá'sijo, táborŕzko
fzlü'sbo doprnáfajo, i eŕcse vu vrejmeni méra
naj vŕza oprávlajo, ka bi meli oprávlati vu
bojni; naj medtejmto ga ti drúgi brezi pogi-
belnoŕzti domá ofztánejo, na poláj delajo, i
tak fze za obcsinŕzki haŕzek poŕzkrbeti more-
jo. Za tejh hráno fze pa naj fzkrbí czejlo
tiváristvo, da je vŕzákomi tou na nyegovo
dobro, i haŕzek. Tak je naŕztánola vojŕzka.

egyezni, vagy meg-nem egyezhettek, egymás ellen ellenségesen törtenek, reájok ütének, dúláképen el-ragadák gabona jószágait, marháikat, és embereiket; 's ugyan az embereiket úgy tarták-meg, mint szolgákat, és ezeknek ingyen kellették szolgálniok. Azaz, hadakozás volt közöttök. Ez már magában is elég veszedelmes állapot volt; mert minden ki-pusztítatott, és az által a' rosz még nagyobbá lön, mivel mindenike a' népnek közönségesen fel-támadá, és fokot kellett egyfzerre tennie: vigyázni, a' vagy az ellenséget üzni, vagy az ellenséget el-állani, ha reájok ütött; mert senki sem mert el-maradni, hogy meg-ne gyaláztasson, és a' községből ki-ne veretessen. Nem maradtak-meg tehát minden helyen a' föld-míveléshez szükséges elegendő munkások nem-is vigyáztak a' vetés', vagy aratás' idejére, következendöképen nyárbán télre élelmet el-nem tehettek. Ha tovább tartott a' háború, a' mint könnyen meg-gondolhatjátok, minden végre ment: Meg-egyeztek tehát az emberek, hogy közülök csak a' frissebbek, ifiabbak, és erősebbek vigyázzanak, 's hadi szolgálatot tegyenek; sőt békeség' idejében-is mind azokban foglalatostkodjanak, a' miben foglalatostkodniok kelle-ne a' háborúban, hogy az alat a' többiek bátorságosabban otthon maradjanak, a' földet míveljék, és így a' köz-járól gondoskodhassanak. 's ezeknek tartásokkal gondoljon az egész társaság, mivel mindenikének attól java, és haszna vagyon. Így származtak a' katonák.

*Szlovenszke, i Vogr-
szke Recsi.*

Boug	Isten
Angyeo	Angyal
Néba	Eg
Zvejzda	Tsillag
Szuncze	Nap
Mejszecz	Hóld
Szvetloszt	Világosság
Ogen	Tűz
Zrák	Levegő-ég
Voda	Víz
Toplo	Meleg
Mrzlo	Hideg
Szneig	Hó
De'sd's	Efső
Oblák	Felhő
Megla	Köd
Vöter	Szél
Rofza	Harmat
Szlána	Zuzmaráz
Vehér	Szélvész
Grmlajncza	Menydör- gés
Tocsa	Köefső
Léd	Jég
Kapla	Tsepp
De'sd'sí	Efső-esik
Szne'sí	Hó-esik
Grmí	Menydörög
Blíszka sze	Villámlik
Tocsa ide	Kö-efső-esik

*Szlovenszke, i Vogr-
szke Recsi.*

Rofzífze	Harmatozik
Cslovik	Ember
Számecz	Férfi
Szamicza	Afzszony
Düsa	Lélek
Pamet	Ész
Tejlo	Test
Vlász	Haj
Lícze	Ortza
Okou	Szem
Vüszta	Szaj
Zoub	Fog
Laloka	Ál
Szlüna	Nyál
Ték	Íz-érzés
Pofzljh	Hallás
Bráda	Szakál
Sinyek	Nyak
Vühou	Fül
Míska	Kar
Rouka	Kéz
Prszt	Új
Nohét	Köröm
Pefznicza	Ököl
'Sila	Ér
Prfzi	Mely
Rebro	Oldal-tsont
Csrovou	Has
Szrczé	Szív
'Saloudecz	Gyomor
	Kole-

Szlovenszke, i Vogr-
szke Recsi.

Koleno	Térd
Csonta	Tsont
Mefzou	Hús
Krv	Vér
Kou'sa	Bőr
Znój	Veríték
'Siveti	Élni
Csüti	Hallani
Lübiti	Szeretni
Ödörjávati	Gyűlölni
Múcsati	Hallgatni
Gúcsati	Szólni
Joukati	Sírni
Szmejáti	Nevetni
Jelzti	Enni
Pitti	Inni
Szpati	Alunni
Szenyati	Álmodni
Sztáti	Állani
Hoditi	Járni
Bej'sati	Futni
Szedeti	Ülni
Le'sati	Fekünni
Delati	Dolgozni
Pocsívat	Nyúgadni
V-zdrávji	Egészségben
biti	lenni
V-betegi	Betegségben
biti	lenni
Mrejti	Meg-halni
Hi'sa	Ház

Szlovenszke, i Vogr-
szke Recsi.

Sztejna	Fal
Dveri	Ajtó
Lakat	Lakat
Klücs	Kulcs
Czvek	Szeg
Kámra	Kamara
Vajat	Kötél
Stüdenecz	Kút
Pécs	Kementze
Klejt	Pintze
Stalla	Istálló
Poszvecs-	Gyertya
nyek	tartó
Ottrnyács	Koppantó
Szto	Asztal
Kloup	Pad
Hrána	Étek
Pítvina	Ital
'Slicza	Kalán
Nou'sicz	Kés
Rafzoske	Villa
Pehár	Pohár
Künya	Konyha
Küharicza	Szakátsné
Drva	Fa
Ognyiscse	Tűzhely
Vgasseni	Holt fén
vogeo	
'Serjávi	Eleven fén
vogeo	
Pifzker	Fazék
	Rá-

*Szlovenszke, i Vogr-
szke Recst.*

Rá'sen	Nyárs
Kühati	Főzni
Pecsti	Sütni
Vreti	Forni
Gvant	Ruha
Klobük	Süveg
Szrakicza	Ing
Lacse	Nadrág
Plács	Palást
Poczio	Fő-kötő
Kapcsicza	Kapots
D'stünd's	Gyöngy
Mosnya	Erfény
Soulin	Tzipellő
Soula	Oskola
Kniga	Könyv
Tábla	Tábla
Papér	Papíros
Pero	Penna
Ténta	Ténta
Voufzk	Viasz
Lízt	Levél
Krájda	Kréta
Vucsiteo	Mester
Zapovedati	Parantsolni
Paziti	Reá - figyel- mezni
Csevketati	Tsatsogni
Vcsiti	Tanítani
Vcsiti sze	Tanúlni
Steti	Olvasni

*Szlovenszke, i Vogr-
szke Recst.*

Pisziati	Irni
Vrejmen	Idő
Leto	Eszkendő
Protolejtje	Tavaszi
Leto	Nyár
Jeszen	Ősz
Zima	Tél
Mejszecz	Hónap
Tyeden	Hét
Dén	Nap
Nedela	Vasárnap
Pondejlek	Hétfő
Tork	Ked
Szrejda	Szereda
Csetrtek	Tsötörtők
Pétek	Péntek
Szobota	Szombat
Vőra	Óra
Gojdno	Reggel
Vcsera	Tegnap
Dnesz	Ma
Pejnezi	Pénz
Kufreni	Réz pénz
pejnezi	
Szrebrni	Ezüst pénz
pejnezi	
Krajczar	Krajtzár
Gros	Garas
Deszetka	Tíz
Dvajscicza	Húsz
Raniski	Forint

*Szlovenszke, i Vogr-
szke Recsi.*

Tollar	Talér
Zlát	Arany
Mafzlin	Mefzel
Stücza	Itze
Pínt	Pint
Vejdro	Akó
Lagev	Hordó
Drágo	Drágo
Tounye	Otsó
Fünt	Font
Czent	Mázsa
Ocsa	Atya
Mati	Anya
Szin	Fiú
Csí	Leány
Polé	Mező
Brejg	Hegy
Dou	Völgy
Nyiva	Szánto föld
Orati	Szántani
Szejjati	Vetni

*Szlovenszke, i Vogr-
szke Recsi.*

'Seti	Aratni
Vküp szprá- vlati	Gyűjteni
Skegyen	Tsür
Mlátiti	Tsépelni
Meriti	Mérni
Mleti	Örölni
Mlín	Malom
Mela	Liszt
Krüh	Kenyér
Pecsti	Sütni
Odatni	El-adni
Küpití	Venni
Plácsati	Fizetni
Miniti	Tserélni
Tr'siti	Kereskedni
Kaniti	Tsalni
Lagati	Hazudni
Priszegati	Esküdni
Zaklinyati	Átkozni

Racsún

Szám

Racsúnati

Számlálási

Eden	1	Egy	I
Dvá	2	Kettő	II
Tri	3	Három	III
Stiri	4	Négy	IV
Pét	5	Öt	V
Sézt	6	Hat	VI
Szedem	7	Hét	VII
Ofzem	8	Nyóltz	VIII
Devét	9	Kilentz	IX
Defzét	10	Tíz	X
Edenájszet	11	Tizenegy	XI
Dvanájszet	12	Tizenkettő	XII
Trinájszet	13	Tizenhárom	XIII
Stirinájszet	14	Tizennégy	XIV
Petnájszet	15	Tizenöt	XV
Sesztanájszet	16	Tizenhat	XVI
Szedemnájset	17	Tizenhét	XVII
Ofzemnájset	18	Tizennyóltz	XVIII
Devetnájset	19	Tizenkilentz	XIX
Dvajseti	20	Húsz	XX
Tréseti	30	Harmintz	XXX
Stiridefzét	40	Negyven	XL
Pétdefzét	50	Ötven	L
Séztdefzét	60	Hatvan	LX
Szedemdefzét	70	Hetven	LXX
Ofzemdefzet	80	Nyóltzvan	LXXX
Devétdefzét	90	Kilentzven	XC
Sztou	100	Száz	C
Dvejstou	200	Kétszáz	CC
Tríztou	300	Háromszáz	CCC
Stiríztou	400	Négy száz	CCCC
Pétstou	500	Ötszáz	D
Séztstou	600	Hatszáz	DC
Szedemstou	700	Hétszáz	DCC
Ofzemstou	800	Nyóltz száz	DCCC
Devétstou	900	Kilentz száz	DCCCC
Jezero	1000	Ezer	M

SEN-

SENTENTIÆ MORUM

PRO EXERCITIO LECTIONIS.

Ut præsentem diem bene transigas; statue eundem tibi supremum illuxisse.

Homo frugi Viro bono natura, amicitia jungitur. Virtus solidum est, & stabile bonum; opes ab uno ad alium demigrant.

Dii sudorem ante virtutem posuerunt.

Cave, ut earum rerum ne suspectum quidem te facias, quæ factu turpia sunt.

Anima valere præoptes, quam corpore.

Ille suus Præceptor est, qui in se ipso reprehendit, quod aliis objicit.

Thus Diis, laus vero bonis viris tribuenda est.

Reminiscere præteritorum, age præsentia: cave de futuris.

Bene audiet, qui de aliis bene dicere assueverit.

Ad virtutem tamquam asylum contendamus: hæc una extra tela fortunæ posita est.

Omnis rerum copia, possessio omnis, virtuti postponenda.

Uti qui scalas scandere cœpere, non nisi in summo gradu conquiescunt, ita in proposito firmus, & in cœptis immobilis esto.

Ejusmodi viatica comparanda sunt juveni, quæ & in naufragio enatantem sequantur.

Homini infestius nihil est, quam ipse.

Sævissimæ feræ in silvis ursi sunt, & leones; in urbibus calumniatores.

Plures fatietate, quam fame periere.

Coma elegans inter ornamenta minimo pretio constat.

Paupertas homines, & in artibus præstantiores, & in rebus agendis prudentiores fecit.

Quisquis patrem veretur, bonus civis evadet.

Dives avarus equum possidenti, sed equitandi ignaro similis est.

Si quis rem bene perpendat, nullum animal homine miserius est.

Soli cœlestes inter se sine invidia degunt.

Errant peregrini in viis, rudes & prudentes in rebus agendis.

Ignavi, ut terebra, officium non præstant, nisi adacti.

Pauperum vita similis est littus legentibus, divitum in alto mari navigantibus.

Confidera, & postmodum rem aggredere.

Malis aliorum inspectis, melior evasi.

Pauca appetere divitem facit.

Imprudens bonum, quod manu tenet, non ante agnoscit, quam amiserit.

Consulturus aliquem, vide, ut rebus ipse suis consuluerit.

Ne somnum admittas ante, quam ex te ipso quæsieris: qua transii? quid egi? quid agendum omisi?

Divite ruditate literatam paupertatem non permutavero.

Prudentia suus homini murus, & arma, & præsidium est.

Divitum omnes sunt amici.

Hominem esse, satis magna ad omnem calamitatem causa est.

Boni gubernatoris est ventis se accommodare,
sapientis fortunæ.

Ejusdem est: ingenio suo sapere, & recte mo-
nenti obtemperare.

Si continuo, & multa, & celeriter loqui pru-
dentis esset, hirundines prudentia homines
antecellerent.

Suum cuivis homini ingenium, bona aut mala
fortuna est.

Verborum flumen, mentis gutta.

Labor bonæ fortunæ, gloriæque pater est.

Nec vinum acerbum potioni, nec mores agre-
stes hominum societati idonei sunt.

Modestum esse decet, qui aliena mensa fruitur.

Mentiri, animi pusilli, vel vani est.

Iratus ab infano tantum tempore distat.

Quid ad vitam retinendam requiritur amplius,
ac Cereris donum, & aquæ potus.

Pulchra res est homo, si homo sit.

F A B U L A I.

G A L L I N A, E T P U L L I.

Gallina multorum pullorum sollicita Mater,
gerebat magnam curam, ne forte Milvus unum,
vel alterum, hinc inde errantem, vi aut dolo
caperet.

Monet itaque singulos, ut sine mora sub
ipsius alas festinent, quam primum celerem
illum, trucem hostem omnium avium eminus
volantem cernerent.

Pulli longo tempore parvire, illico sub ma-
tris plumis se abdentes, cum vocantem audirent.

Subinde quispiam nimium sibi fidens, & adhuc aliqua humi jacentia grana edendi avidus, aliquanto diutius restitit: qui statim a milvo prehensus unguibus firmiter tentus, & diu quæfita præda voratus est.

D O C T R I N A.

Filii, qui excusso fræno obedientiæ, minas suorum aliquid hortantium, mandantium, vel vetantium Parentum temnere non verentur, fere brevis ævi sunt, & a Deo certas pœnas timendas habent.

F A B U L A II.

V U L P E S, E T L A R V A.

Vulpes subit officinam, ubi variæ merces, ut: e ligno sculptæ, e cera fictæ, partim pictæ imagines visendæ erant; a Magistro velut ad nundinas paratæ monstrabantur.

Venustam larvam in manus sumit vulpes: heu quam pulchra, quam polita, quam sine mendo facies! inquit.

Postquam autem eam vertit, & vacuum esse sentit: non placet mihi, ait, cerebrum non habet.

D O C T R I N A.

Tali personæ pares censendi sunt adolescentes, qui blanda forma, mundi, compti, auro & argento nitentibus vestibus ornati; sed simul meri stipites, hebetes, rudes, vani, lascivis, & malis moribus maculati, intra tam turpes, quam extra formosi sunt.

F A B U L A III.

A S I N U S I N P E L L E L E O N I S.

Fugitivus Asinus reperit forte in sylva pellem Leonis, qua velatus simulat furere se, fremere, mera bella, lites, rixas spirat.

Rustici, qui rugientem audiebant, pallent; præ pavore in vicos se condunt; ipsæ tygrides, ursi, lupi anguntur, titubant metu: nedum ut cuiquam animus veniret cum fortissima bel-luarum luctandi.

Equi, boves, arietes, trementes, & tacentes in caulis suis latent, se nec movere, nec caput levare ausi.

Postquam in hunc modum diu per pascua grassatus & dominatus est, venit tandem herus, qui eum jam diu indagaverat. Tum ille horrendo rugire, ut illum quoque falleret.

Herus vero: fuko me non capies; nosco te mi Aselle. Illæ e Leonina pelle exstantes aures testes sunt, quis Leo sis.

Simul laqueum promit; calcibus repugnantem arcte ligat, stringitque: lumbos flagro e loris plexo ungit insigniter; pungit stimulis, si tardius graderetur; & probe verberatum, plexum-que domum pellit.

D O C T R I N A.

Ne te pro alio venditaris, quam sis; nec pro divite, docto, claris natalibus orto, si pauper, literarum parum peritus, & plebeius fueris. Talem simulationem nemo probat, omnes odere.

F A B U L A IV.

MUS URBANUS, ET RUSTICUS.

Mus urbanus rus ambulat, invitatur a mure rustico: libat, aut potius forbillat aliquid; signa dans, tam viles dapes ad suum stomachum non esse.

Ducit nihilominus honoris causa hunc suum hospitem in urbem ad cauponis domum, ubi ipse habitabit.

Dulcia bellaria, ab ipso furunculo dudum compilata, lingenda apponit: uti & lac ad bibendum, sitimque restringendam; suadet denique, ut secum in urbe maneat.

Interim crepit cista, ubi fera clausi prangebant; quidam per rimam explorat, quid intus streperet. Hic mus rusticus præ metu sudare, & caput fricare.

Si quis foris sonantius mungeret, ructaret, spueret, nequit tenere sibilos; necem expectat in momenta; rogat itaque, an talibus periculis sæpius vexetur? quotidie, inquit urbanus, sed oportet contemnere.

Rusticus contra, vale amice, ego domum redeo, ubi diram famem pati malo, quam apud vos cum tanto salutis discrimine merum lambere.

Herus meus a primo mane ad serum vespereum greges pascendo, hortulum fodiendo, liras æquando, agros arando, ferendo, metendo foris agit. Tum ego solus obambulo, & modico, quod venatus sum, tranquillus fruor, vale.

D O C T R I N A.

Multi videntur felices, quod in magna gloria & aliorum gratia vivant, eorum domus, ut fana, auro fulgeant; eorum coenæ optime coctis, tostis, assis, pistis, liquatis compleantur; cum tamen intus lenta quadam tabe curarum misere torqueantur, premantur, & exedantur.

F A B U L A V.

L E O, A S I N U S, E T L E P U S.

Leo adversus volucres bellum meditans, lustrat suam in ordines divisam aciem. Ut Ursum etiam Asinum, & Leporem inter milites vidit, hianti ore ridens inquit, piger hic Asinus galeam, & gladium gerat? belli artes discat? molæ aptior est, quam castris. Ecquid autem putas, firmus stabit Lepus? præliabitur? triumphos numerabit? Erras Urse; reponit Leo; etsi Asino ad portanda onera, machinas, saxa uti nequirem; tubicinem faciam, qui suo rugitu commilitones in pugnam ciebit.

Lepus autem ob pedum ad currendum pernicitatem celeris Tabellarii officio fungetur.

D O C T R I N A.

Nemo tam nihil est, quin ad aliquid aptus, & usui esset.

F A B U L A VI.

G L I R E S, E T Q U E R C U S.

Quidam Glires suaserant, imo iam inter se sanxerant, annosam glandiferam quercum, e qua

H

hac-

hactenus vixerant, sternere; nempe: radices tam diu rodere, dum caderet, cum nullum ferrum ad fecandum, findendum, scindendum ad manum esset.

Causam afferebant: quod nimis operosum sit toties sursum deorsum meare; glandes in extremis frondibus pendentes carpere; quas in plano, & æquo campo commodius consumere possent.

Quispiam ex iis, qui reliquos prudentia excellere, & vulgi arbiter esse videbatur, ita ad plebem fatur:

Ecquid culpæ, sceleris, criminis, larga adeo arbor admisit? quid adeo de nobis bene merita peccavit, ut cædere velitis? Isthoc quidem nec decet, nec pium est.

Si saperetis o Cives! si vobis consulere sciretis, eam potius sæpe cingeretis, & ut amplior crescat, probe custodiretis; si vetustate laboret, fulciretis; si arefceret, aliam ejus loco pangeretis.

Etenim postquam ruerit, nec jam humorem e terra suxerit, quis alet? posteros nutriet? jejunium erit deinceps. Intellexere vera dici, & pepercere.

D O C T R I N A.

Fabula eos juvenes notat, qui relictas a parentibus magnas opes per luxum paucis annis, ut voraces gurgites, hauriunt, ac deinde in egestate tristem vitam agunt.

Item eos, qui cor præsentibus ita figunt, ut mente futura minime prospiciant, neque hæc ad illa metiantur.

FABULA VII.

ÆTHIOPS.

Quispiam Æthiopem mercatur; putat eum Domini, a quo emerat, incuria, fusco adeo colore tinctum, & inquinatum.

Lavat itaque sollicite, sale etiam perfricat, scabit ad imam cutem, ut nigrum in album mutaret.

Vehemens frictio rubrum sanguinem, non item candentem pellem elicuit. Ægro deinde, & languenti mederi oportuit. Nihilominus ater Æthiops mansit.

DOCTRINA.

Sunt subinde degeneres proles tam pravæ, & ad certa vitia inclinantis indolis, ut nullis monitis, poenis præmiis cedant, ut ad frugem reduci queant. Vera ulcera familiarum, & sæpe parentum mortes.

FABULA VIII.

CICADA, ET FORMICA.

Erat hyemis admodum asperæ medium: terra nivibus tecta squallebat; alias rapide fluentes rivi, frigore, & gelu concreti rigeabant, cum Formicæ suum in divite penu servatum far ad solis radios siccabant.

Cicada fame torpens flagitat: ut sibi pro stipe de cumulo suo aliquid faveant, & saltem grana aliquot gustanda præbeant spondens, quod beneficii meminisse velit.

Cui

Cui formicæ: nos in æstu & calente æstivo sole naviter nos fatigavimus: minimum quievi-
mus; vellendis culmis, domum vehendis spicis
per agros omnes vagantes, multum sudavimus,
& ita congeffimus, quæ præfagiebamus, quod
nobis nunc necesse futura sint.

Tu vero soror Cicada, quid anni serenissimo
tempore agebas? dormiebas, otiabaris;

Minime inquit: imo cecini, uti Cicadæ sole-
mus, & lenibus susurris euntibus viæ tædia le-
vavi.

Tum formica ridens: æstate cecinisti, nunc
hyeme saltes licet, nihil tibi dabimus.

D O C T R I N A.

Senes misere egebunt; qui florem ætatis,
dum sano corpore, animo vivido valebant, nu-
gando, ludendo, vinum potando, amando, pro-
cando parum caste pessumdedere.

F A B U L A IX.

M U S C Æ.

Mel forte in cella effusum Muscæ advolantes
avide lingeabant; cum jam saturæ avolare vel-
lent, & pedes tenaci visco constringi sentirent,
morientes gemebant: miseras nos! quibus ob
modicum degustatum cibum intereundum est.

D O C T R I N A.

O quot ingenii alioquin probi juvenes perie-
re, ut se semel voluptati permisere.

F I N I S.

Pobüdejnye Vöre.

Jasz vörjem v-tebi oh Boug moj! kak vu mojem právom, i 'sívom Bougi, ki vŕze dobro plácsas, húdo pa kaŕtigas. Vörjem, ka ſzi Troji vu Perſonaj, i eden vu Bo'sánſztvi. Vörjem v-Bougi Ocsi, kí me je ſztvouro, v-Bougi Színi, kí me je odküpo, i v-Bougi Szvétom' Dühi, kí me je z-ſzvojev ſzvétov miloſcsov poſzvétó. Jasz vörjem, i vadliujem ono ſz. vöro, ſtero je vcsio Jezus Kriſztus, ſtero ſzo ſz. Apoſtolje gláſzili, i ſtero dr'si ſz. kriſztsánſzka, Katolitsánſzka, Apoſtolſzka Mati Czérkev; i vu etoj ſz. vöri, zvüna ſtere niſcse ne more zvelicsanya zadobiti, 'selej m 'ſiveti, ino mrejtí, záto; ár ſzi ti ſzám Boug, kí ſzi pravicza vekivecsna, i nikoga nemres vkaniti, tou nazvejſzto.

Pobüdejnye Vüpanya.

Jasz ſze vüпам vu tvojoj neſzkoncsanoj miloſci oh Boug moj! tí jedíni, i náj mocsnejſi pomocník vŕze moje düſevne, i telovne potrejbcsine. Vüпам ſze vu vrejdnoſzti ne prečzenyene krví mojega Zvelicsitela Jezuffa Kriſztuffa; ka mi odpilſztís v-czejlom mojem 'ſitki veſinyene vŕze moje grejhe, i dás meni miloſco 'ſitek vekivecsni zadobiti. Stero ſze záto vüпам; ár ſzi tí tak obecsao, kí ſzi náj mocsnejſi, i náj pravicsnejſi vu tvojem obecsanyi. Vu etom vüpanyi ſcsém 'ſiveti,
(ino

ino mrejtí, potrdí me v-nyem, oh Boug moj!
Zdaj, i vu vöri moje szmrti.

Pobüdejnye Lúbézni Bo'se.

Lü bim te oh Boug moj! ár fzi tí náj vék-
sa, i neszkoncsana dobrouta moja! Lü bim te
z-czejloga szrczá, z-czejle düse, z-czejle pá-
meti, i zevíze moucsi moje. Lü bim te oh
Boug! ober víze sztvorjene sztvári za volo-
tvoje nezrecsene dobroute, lepote, ino lúbéz-
ni; ár fzi tí vrejden, kí fzi zacsétek, i glo-
bocsína víze dobroute, gorécse, i víze mo-
goucse lúbéznofzti. Oh da bi te tak mogao
lúbíti, kak tebé lúbijo, i na veke te lúbili
bodo vízi odebráni, i Angyelje vu nebészaj!
k-steroj moja málo, i mrzlo lúbézen prilo'sim,
ino prikapsim.

Pobüdejnye po'salüvanya grejhov.

Z-ete vküp prikapsene gorécse lúbézni 'sao
mi je z-czejloga, i z-vusgánoga szrczá moje-
ga za víze moje grejhe oh Boug moj! sterimi
szam tebé jaz vu czejlom mojem 'sítki zban-
tüvao; ino szam tebé Bogá mojega, i Go-
szpouda, mojega sztvoritela, náj bougsega
Oco, i náj dragso dobrouto raždréšzelo. Oh
da bi mogao vcsiniti, ka bi te nigdár ne bi
zbantüvao! ali potomtoga nescsem nigdár vecs
pregrisiti; scsem fze vízej grejsni prílik ogí-
bati, mojim protivníkom z-Szrczá odpiszti,
i blí'snyega mojega lúbíti, i ráj scsem mrejtí,
kak tebé prelúblénoga Oco mojega Nebesz-
koga

koga z-ednim szamim grejhom, nájmre pa
szmrtnim ra'saliti.

Molítev Gofzpodnova.

O csa nas, kí fzi vu Nebészaj: fzetí fze
imé tvoje. Prídi Králesztvo tvoje. Bojdi vo-
la tvoja; kak na nébi, tak i na zemli. Krüha
naslega vřzakdenésnyega dáj nám ga dnesz. I
odpüszti nám dugé nasse: kako i mí odpüscsa-
mo du'sníkom našim. I ne vpelaj nášz vu
fzküsávanye. Nego ofzloubodi nášz od hüdo-
ga. Amen.

Pozdrávlanye Angyelfzko.

Zdrava bojdi Maríá, miloscse puna; Gofzpon
je fztebom: blagoszlovléna fzi tí med 'sená-
mi, i blagoszlovlén je fząd tejla tvojega Je-
zus. Szvéta Maríá Mati Bo'sa, moli za nášz
grejsnike, zdaj, i vu vöri fzmrti nasse.
Amen.

Vöra Apostolfzka.

Jasz vörjem v-ednom Bougi, Ocsi vřzamo-
goucsem, fztvoriteli Nébe, i zémle. I vu
Jezusfi Krisztusfi Színi nyegovom jedínom,
Gofzpoudi našem: kí fze je popríjao od Dühá
Szvétoga, poroudo fze je od Divicze Marie.
Moko je trpo pod Pontzius Pilátusom: raszpét
je, mr'o je, i pokopan je. Sztoupo je doli na
pekle, na trétyi dén je od mrtví gori fztano.
Sztoupo je v-Nebészá, fzedí na deszniczi Bogá

Ocsé vszamogoucsega. Odnet pride szoudit
'sive, i mrtve. Vörjem vu szvétom Dühi.
Szvéto Krsztsánszko, Katolitsánszko Mater Czer-
kev. Szvéczov obcsinsztvo. Grejhov odpüs-
canye. Tejla gori sztanejnye, i 'sítek vekí-
vecsni. Amen.

Defzétere Bo'se Zapouvidi.

Prva: Jasz szam Gofzpodin Boug tvoj, ne-
maj tühi Bogouv pred menov. Ne napravljaj
fzi zrejzani kejpov, ka bi nyé molo.

Drüga: Tvojega Gofzpodna Bogá Iména
zamán gori ne vzemi.

Trétya: Szpoumeni fze, da szvétke po-
szvetís.

Strta: Postüj Ocsó tvojega, i Mater tvojo;
da bos dugo 'sív na zemli, stero Gofzpodin
Boug tvoj dá tebi.

Péta: Ne mourí.

Sészta: Ne praznüjh.

Szédma: Ne krádni.

Ouszma: Ne gúcsi krívoga szvedocsánsztva
prouti tvojemí blí'snyemi.

Devéta: Ne po'seli 'sené blí'snyega tvojega.

Defzéta: Ne po'seli tvojega blí'snyega hí'se,
ni polá, ni szlugo, ni szlü'sbenicze, ni gyün-
cza, ni szomára, ni níkaj, ka je nyegovo.
Amen.

Petére Czerkvene zapouvidi.

Prva: Od Sz. Matere Czerkvi nasztávlene,
i prepovejdane Szvétke poszvėti.

Drü-

MODUS MINISTRANDI.

Et respondendi Sacerdoti, celebranti
Missam, secundum Romanum.

In primis Minister flectens à leva Sacerdotis manu. Respondebit Sacerdoti ut sequitur.

Sacerdos. Introibo ad Altare DEI.

Minister. Ad DEUM qui lætificat juventutem meam.

Sac. Judica me DEUS, & discerne causam meam, de gente non sancta; ab homine iniquo, & doloso erue me.

Min. Quia tu es Deus forditudo mea: quare me repulisti? & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

Sac. Emitte lucem tuam, & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

Min. Et introibo ad Altare DEI. Ad DEUM, qui lætificat juventutem meam.

Sac. Confitebor tibi in Cythera Deus, Deus meus, quare tristis es anima mea, & quare conturbas me.

Min. Spera in DEO, quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei & DEUS meus.

Sac. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Min. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.

Sac. Introibo ad Altare DEI.

Min. Ad DEUM qui lætificat juventutem meam.

Sac. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Min. Qui fecit cælum & terram.

Sac.

Sac. Confiteor Deo Omnipotenti, &c.

Min. Misereatur tui Omnipotens DEUS, & dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam æternam.

Sac. Amen.

Minister se inclinans dicit:

Confiteor DEO Omnipotenti, Beatæ Mariæ semper Virgini, Beato Michaëli Archangelo, Beato Joanni Baptistæ, Sanctis Apostolis Petro & Paulo, omnibus Sanctis, & tibi Pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo, & opere, *percutiens sibi pectus dicit:* Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor Beatam Mariam semper Virginem, Beatum Michaellem Archangelum, Beatum Joannem Baptistam, Sanctos Apostolos Petrum & Paulum, omnes Sanctos, & te Pater, orate pro me ad Dominum DEUM nostrum.

Sac. Misereatur vestri Omnipotens DEUS, &c.

Min. Amen.

Sac. Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis Omnipotens, & misericors Dominus.

Min. Amen.

Sac. DEUS tu conversus vivificabis nos.

Min. Et plebs tua lætabitur in te.

Sac. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

Min. Et salutare tuum da nobis.

Sac. Domine exaudi orationem meam.

Min. Et clamor meus ad te veniat.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Post

Post Introitum Verò.

Sac. Kyrie eleison.

Min. Kyrie eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Min. Christe eleison.

Sac. Chriſte eleiſon.

Min. Christe eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Min. Kyrie eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

*Sac. In fine collectæ. Per omnia sæcula sæ-
culorum.*

Min. Ipsi respondet. Amen.

Ad finem epistolæ dicit. DEO Gratias.

In quatuor temporibus autem & in quibusdam aliis Sacris ante Orationem dicit Sacerdos: Flectamus genua. Respondet

Min. Levate.

*Leſtâ Epiftola, Graduali & Alleluja, &c.
Minifter accepit Miſſale, & dum Sacerdos
Benedictionem dicit in medio altaris, portat
& applicat ad dextrum cornu altaris leſturo
Evangelium.*

Deinde Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sacerdos signat librum & se dicens: Se-
quentia Sancti Evangelii, &c.

Minister item se signat dicens: Gloria tibi Domine.

Minister lecto Evangelio dicit: Laus tibi
Christe.

Mi-

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Minister post Offertorium porrigit Sacerdoti præparaturo Calicem, Vinum & aquam statimque lavat illi digitorum extremitates.

Sac. Orate Fratres, &c.

Min. Suscipiat Dominus hoc Sacrificium de manibus tuis, ad laudem & gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiæ suæ sanctæ.

Paulo Post.

Sac. Per omnia sæcula sæculorum.

Min. Amen.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sac. Sursum corda.

Min. Habemus ad Dominum.

Sac. Gratias agamus Domino DEO nostro.

Min. Dignum & justum est.

Absoluta præfatione, dum Sacerdos dicit: Sanctus, Minister, dat campanulâ ter signum. Deinde Minister, dum ostendit Sacerdos Corpus & Sanguinem Christi, elevabit posteriorem Capsulæ partem paululum, & dat signum campanulâ.

Sacerdos post Benedictionem Calicis cum Corpore Christi.

Sac. Per omnia sæcula sæculorum.

Min. Amen.

Sac. in fine orationis: Et ne nos inducas in tentationem.

Min. Sed libera nos à malo.

Sacerdos fracta hostiâ: Per omnia sæcula sæculorum.

Min.

Min. Amen.

Sac. Pax Domini sit semper vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sacerdos sumptō Calice, porrigit vel super altare Ministerio, vel potius offert manum, ut vini partem infundat. Sacerdos illā purificatione sumtā, iterum abluit pollices super Calice. Ministrō reliquam vini partem desuper infundente.

Minister datā ultimā absolutione, reportabit librum ad locum Epistolæ.

Sacerdos lectā communionem dicit: Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sacerdos in fine collectæ. Per omnia sæcula sæculorum.

Min. Amen.

Sac. Ite Missa est, vel Benedicamus Domino.

Min. DEO Gratias.

Vel Sacerdos in Missa pro defunctis dicit: Requiescant in pace.

Minister dicto DEO Gratias, vel Amen. reportabit librum ad locum Evangelii si sit apertus, quō factō genua, ut accipiat ultimam benedictionem, cui respondet: Amen.

Deinde Sacerdos, Dominus vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sac. Initium S. Evangelii secundum Joannem, vel sequentia S. Evangelii secundum &c.

Min. Gloria tibi Domine.

Minister finito Evangelii Sancti Joannis, vel alio tempore conveniente semper dicit: clara voce. DEO Gratias.

